

Александар ДОНСКИ

ИСТОРИСКИ ПРИРАЧНИК ПРОТИВ ГОЛЕМОГРЧКАТА АНТИ-МАКЕДОНСКА ПРОПАГАНДА

ПРИРАЧНИК ЗА УСПЕШНО ОПОНИРАЊЕ ПРОТИВ
ГРЧКАТА ДЕНАЦИОНАЛИЗАТОРСКА ПРОПАГАНДА ШТО
ДО ДЕНЕС СЕ ВОДИ СРЕДЕ МАКЕДОНЦИТЕ ВО
ЕГЕЈСКИОТ ДЕЛ НА МАКЕДОНИЈА

Александар ДОНСКИ

ИСТОРИСКИ ПРИРАЧНИК ПРОТИВ ГОЛЕМОГРЧКАТА АНТИ-МАКЕДОНСКА ПРОПАГАНДА

Издавач:

Македонско литературно друштво
„Григор Прличев“ од Сиднеј Австралија
Претседател: Душан Ристевски

во соработка со:

Здружението на Македонците од егејскиот дел на
Македонија „Мирка Гинова“ од Штип
Претседател: Стојан Димков

Оваа книга е објавена на македонски, на англиски и на грчки јазик и е наменета за бесплатно дистрибуирање

ВОВЕД

Македонците во егејскиот дел на Македонија (кој припадна на Грција дури по Балканските војни во 1912 и 1913 година), отсекогаш биле изложени на денационализација од грчките режими. Овие обиди за денационализација почнале уште пред поделбата на Македонија и тоа преку Цариградската патријаршија (која практично била грчка црква). Имено, во тоа време отоманската власт не им дозволувала на Македонците да отворат своја црква, па тие сакале или не, своите верски потреби ги задоволувале во туѓите цркви (најнапред во грчката Цариградска патријаршија), а потоа и во Бугарската егзархија и во Српската црква. Сите овие цркви го злоупотребувале ова со тоа што непосредно до своите поголеми црковни објекти во Македонија отворале училишта каде се школувале децата на македонските верници. Во тие училишта македонските деца биле лажани дека тие се „Грци“, „Бугари“ или „Срби“. Притоа како најсилен „аргумент“ за ваквата денационализација била користена историјата, т.е. историските настани гледани низ призмата на денационализаторите.

Во оваа брошура ќе направиме преглед на фундаменталните и ударни сегменти од историјата кои грчката историографија и пропаганда ги користат за денационализација на Македонците од егејскиот дел на Македонија, а воедно и аргументирано ќе ги побиеме ваквите тврдења.

1. ГРЧКАТА ИСТОРИОГРАФИЈА ТВРДИ: СПОРЕД ПИСАНИЈАТА НА АНТИЧКИТЕ АВТОРИ, АНТИЧКИТЕ МАКЕДОНЦИ БИЛЕ ГРЦИ

Наспроти ваквото тврдење, фактите зборуваат дека постојат близу ПЕДЕСЕТ антички автори кои сосема јасно ги третираше Македонците како посебен народ во однос на Грците (повеќе детали за сето ова можете да видите на Aleksandar Donski History channel на You Tube). Во интерес на просторот овде ќе наведеме само некои од ваквите сведоштва, но пред тоа потребно е да дадеме некои дополнителни објаснувања.

Во преводите на англиски (но и во оригиналите на латински) народот кој живеел во антиката на етничката територија на денешна Грција е именуван како „Грци“, иако тие себеси се сметале за „Хелени“. Преименувањето на Хелените во Грци било по заслуга на Римјаните. Токму тие со доза на потсмевање почнале да ги нарекуваат Хелените како „Грци“ (врз основа на името на малото племе Graeci, кое го спомнува уште Херодот во 5 век пред Христа), па така овој назив останал до денес како име кое го користат странските народи за народот во Грција. Ваков сличен пример имаме и за време на Втората светска војна (но и подоцна) кога од страна на некои народи Германците потсмешливо биле нарекуван „Шваби“ (врз основа на името на нивната област Швабија). Значи терминот Грци (како име на мало племе кое во антиката живеело на територијата на денешна Грција) од страна на Римјаните се користел како еден вид потсмешлив назив за Хелените и затоа денешните жители на нашиот јужен сосед себеси не се сметаат за Грци, туку за Хелени. Тие велат: „Ние не сме Грци, туку ние сме Хелени, но другите однадвор нè нарекуваат Грци. И името на

нашата држава е Хеленска република, т.е. Хелас, а не Грција, како што другите однадвор ја нарекуваат“. Со ваквото тврдење тие алудираат на тоа дека се потомци на античките Хелени, иако е дискутабилно колку денешните жители на Грција имаат врски со Хелените, а посебно маџирите кои во егејскиот дел на Македонија се доселени од Турција во првата половина на XX век. Но, ова е друга тема.

Цитатите од античките автори ги даваме така како што се преведени од старогрчки на англиски јазик.

Со овде објавените податоци не сакаме да навредиме ниту еден припадник на грчкиот народ, туку само сакаме врз основа на релевантни историски податоци да укажеме на бесмисленоста на негирањето на основните човекови права на нивните први соседи Македонците. Впочем, за време на Граѓанската војна во Грција на страната на Демократската армија заедно се бореле Грците и Македонците, но за жал доживеале пораз од страна на монархо-фашистичката војска како резултат на што, дури и денес во XXI век, Грција заедно со Бугарија се единствените две држави кои го негираат постоењето на еден цел народ Македонци.

А сега да почнеме со презентирање на податоците поврзани со првото прашање кое се однесува на пишувањата на античките автори во врска со етничката припадност на античките Македонци.

Еден од античките биографи на Александар Велики Македонски бил старогрчкиот историчар **Аријан** (I и II век по Христа). Од неколкуте негови сведоштва за посебноста на античките Македоци во однос на Грците, ќе го спомнеме неговиот опис на битката кај Ис што се водела помеѓу македонската војска (предводена од Александар) и персиската војска (предводена од Дарие Трети). Аријан (поглавие 8) пишува:

„Само што Дарие добил потврда за приодот на Александар кон битката, тој испратил околу триесет илјади свои коњаници и уште дваесет илјади лесно вооружена пешадија, кои ја поминале реката Пинар за да може полесно да ги подготви своите останати сили. Наспроти тешко вооружената пешадија, тој прво поставил триесет илјади грчки наемници за да се спротивстават на фалангата на Македонците“. (На англиски овој пасус гласи: *“But as soon as Darius was certified of Alexander's approach for battle, he conveyed about 30,000 of his cavalry and with them 20,000 of his light-armed infantry across the river Pinarus, in order that he might be able to draw up the rest of his forces with ease. Of the heavy armed infantry, he placed first the 30,000 Greek mercenaries to oppose the phalanx of the Macedonians...”* (Arrian, “Anabasis”, Book 2a, 8).

Овде гледаме дека на страната на персиската војска против Македонците се бореле дури над триесет илјади Грци. Овие грчки единици биле упатени да се борат токму против најсилниот дел од Македонската војска – Македонската фаланга.

Аријан вели дека во оваа битка најжестокиот судир бил токму помеѓу Македонците и Грците, а главна причина за тоа, покрај другото, била големата омраза помеѓу овие два народа. Во врска со ова Аријан пишува:

„Почнала жестока борба. Дариевите Грци се бореле со цел да ги потиснат Македонците назад кон реката и да ги задржат позициите на своето лево крило... **Судирот беше уште повеќе загорчен поради старото расно ривалство помеѓу Грците и Македонците**“. На англиски овој пасус гласи: *“There was a violent struggle. Darius' Greeks fought to thrust the Macedonian back into the water and save the day for their left wing. Already in retreat, while the Macedonians,*

*in their turn, with Alexanders' triumph plain before their eyes, were determined to equal his success... The fight was further embittered by the **old racial rivalry of Greek and Macedonian**".* (Arrian: "The Campaigns of Alexander", Translated by Aubrey De Selincourt, Penguin books, USA, 1987, p. 119, the underlining is mine).

Зарем може и да се замисли појасен и поголем доказ за разликите меѓу Македонците и Грците од овој овде? Античкиот грчки историчар Аријан, користејќи податоци од делата на македонските историчари Птолемеј и Аристобул, сосема прецизно запишал дека помеѓу Македонците и Грците постоело „старо расно ривалство“. Тоа е еден од највисоките степени на нетрпеливост и омраза што може да постојат меѓу два народа. И кој може по знаењето на ваквата изјава и натаму да тврди дека Македонците и Грците биле „ист народ“? Какви се тие припадници на еден ист народ, меѓу кои постои „расно ривалство“, т.е. „расна омраза“?

Во продолжение на описот на битката кај Ис, читаме:

„Целата војска на Дарие се вели дека броела околу шестотини илјади борци. Како што напредувал Александар открил дека теренот е широк, па затоа ги довел своите коњаници и тоа оние што биле наречени ‚придружници‘ и Тесалијците, како и Македонците, па заедно со нив се лоцирал на десното крило. Пелопонезијците и останатите сојузници од редовите на Грците ги испратил на лево кај Парменион“. На англиски овој пасус гласи: *“The whole of the army with Darius was said to number about 600,000 fighting men. As Alexander advanced, he found that the ground spread out a little in breadth, and he accordingly brought up his horsemen, both those called Companions, and the Thessalians as well as the Macedonians, and posted them with himself on the right wing. The Peloponnesians and the rest*

of the allied force of Greeks he sent to Parmenio on the left”. (Arrian, “Anabasis”, Book 2a, 8).

Овде гледаме дека Аријан пишува за Грците кои се бореле во редовите на Македонската војска. Но, и нив децидно ги издвојува во однос на Македонците. Гледаме дека како Грци тој ги третира жителите на Пелопонез и Тесалија, кои војувале заедно со „останатите сојузници од редовите на Грците“. Практично во тоа време Грците доживувале трагична судбина кога биле принудувани да се борат во редовите на туѓи војски едни против други. Истото ова, по над 23 века ќе ги снајде и Македонците за време на Балканските и Првата светска војна.

Децидно раздвојување на Македонците од Грците, Аријан нуди и кога го спомнува списокот на команданти на воените бродови (триреми) со кои Александровата војска патувала низ реката Хидасп. Овде пишува:

*„За команданти на триремите биле назначени: од Македонците - Хефастсион, синот на Аминтор; Леонат, синот на Евно; Лизимах синот на Агатокле... (следуваат уште 22 имиња на команданти, нивните татковци и делови на Македонија од кои потекнувале). Списокот на Македонци завршува со: „... Пантаух, синот на Никола од Алор и Миле (Milleus) синот на Зоил од Берија. Сите тие биле Македонци. Од Грците биле: Медиј, син на Оксинтемис од Лариса, Евмен, син на Хиероним од Кардија...“ (следува список на уште шест лица). (Indica, VIII, 2). На англиски овој пасус гласи: *“As commanders of triremes were appointed, from the Macedonians, Hephaestion son of Amyntor, and Leonnatus son of Eunous, Lysimachus son of Agathocles... Pantauchus son of Nicolaus, of Aloris; Mylleas son of Zoilus, of Beroea; all these being Macedonians. Of Greeks, Medius son of Oxynthemis, of**

Larisa; Eumenes son of Hieronymus, from Cardia...". (Arrian, "Indica", XVIII).

И на други места во описот на битката кај Ис, Аријан ги третира Македонците и Грците како два посебни народи.

Да го спомнеме и античкиот историчар **Апијан** (околу 95 – 165 год.). Во своето дело "*Илирските војни*" тој на повеќе места ги спомнува Македонците и Грците како два посебни народа. Пишувајќи за нападите на илирските племиња во Македонија, Апијан вели:

„Римјаните... им објавија војна на Илирите заради нивните ограбувања на храмовите и со тоа Римјаните ги вознемирија Грците и Македонците.“ (На англиски објавено како: *“The Romans... made war against the Illyrians, on account of this temple robbery, as the Romans now held sway over the Greeks and the Macedonians.”* (Appian, "Illyrian Wars", 5).

За Македонците како посебен народ во однос на Грците пишувал и античкиот автор **Лукиј Ампелиј** (Lucius Ampelius), кој живеел во II или во III век. Ампелиј останал запаметен по своето дело "Liber Memorialis". Тоа е всушност кратка општа историја, која почнува од најраните времиња, а завршува до времето на римскиот цар Трајан (53 - 117 год.).

Во ова дело Ампелиј повеќе пати ги спомнува Македонија и Македонците. Притоа тој недвосмислено ги третира како посебен народ во однос на Грците и останатите народи. Во шестото поглавие на книгата читаме:

„Во Азија најпознати (во оригиналот на латински стои *clarissimae*, што во буквален превод значи „најсјајни“, з.м.) *народи се: Индијци, Сери, Персијци, Меди, Партијци, Арапи, Битини, Фригијци, Кападокијци, Киликијци, Сиријци, Лики. Во Европа најпознати (clarissimae) народи се: Скитите, Сарматите, Германите, Дакијците, Мизите, Тракијците, Македонците, Далматите, Панонците, Илирите,*

Грците, Италиите, Галите и Шпанците.“ На англиски: *In Asia the most famous* (In the original Latin it's written “clarissimae”, which literally means “shiniest”) *nations are: Hindis, Serians, Persians, Medes, Partians, Arabs, Bitinians, Phrygians, Cappadocians, Syrians, Lycians.. In Europe the most famous* (clarissimae) *nations are: Scythians, Sarmatians, Germans, Dacians, Mysians, Thracians, Macedonians, Dalmatians, Panonians, Illyrians, Greeks, Italians, Galians and Spanians.*” (In Latin: “*In Asia clarissimae gentes: Indi, Seres, Persae, Medi, Parthi, Arabes, Bithyni, Phryges, Cappadoces, Cilices, Syri, Lycii. In Europa clarissimae gentes: Scythae, Sarmatae, Germani, Daci, Moesi, Thraces, Macedones, Dalmatae, Pannonii, Illyrici, Graeci, Itali, Galli, Spani...*” (Liber Memorialis, De orbe terrarum, VI, 3).

Во истото поглавие овој антички автор недвосмислено пишува дека Олимп целосно била македонска планина:

Овде ќе спомнеме и еден **анонимен ранохристијански автор**, кој останал запаметен само по кратките воведни коментари за некои од Писмата на Свети Павле од Новиот Завет. Овие воведни коментари се претставени и обработени во книгата „*The Gospel History and its transmission*“ („*Историјата на евангелијата и нивното пренесување*“), објавена во 1906 година.

Овој анонимен автор го третира етничкото потекло на луѓето на кои свети Павле им ги испраќал своите писма. Така, на пример, под поглавието насловено како „За Галатјаните“, тој пишува: „*Галатјаните се Грци*“ (*Galatians are Greeks*).

Под поглавието насловено како „За Коринтјаните“, тој пишува: „*Коринтјаните се од Ахаја*“ (*Corinthians are of Achaia*).

Под поглавието насловено како „За Римјаните“, тој пишува: „*Римјаните се дел од Италија*“ (*Romans are in the parts of Italy*).

Меѓутоа, под поглавието насловено како „За Тесалоникијците“, тој пишува: „*Тесалоникијците се Македонци, кои го прифатија Словото на вистината и ја зачуваа верата дури и кога беа прогонувани од своите сограѓани*“ (*Thessalonians are Macedonians, who having accepted the word of truth persevered in the faith even in persecution from their fellow-citizens*).

Под поглавието насловено како „За Филипјаните“, тој пишува: „*Филипјаните се Македонци. Тие го прифатија Словото на вистината, го зачуваа со верба и не примија лажни апостоли.*“ (*Philippians are Macedonians. These having accepted the word of truth persevered in the faith, nor did they receive false apostles*). Подетаљно во: "The Gospel History and its transmission" F. C. Burkitt, Gorgias Press, 2006, ISBN: 978-1-59333-529-8).

Еден од најдецидните старогрчки автори во однос на тврдењето дека Македонците не биле Грци бил **Демостен** (IV век пред Христа). Тој денес се смета за најголемиот говорник среде античките Грци. Помеѓу другото, тој е познат и по својот анти-македонизам и овој сегмент е многу значаен во неговото дејствување. Познати се неговите „Четири филипики“ (четири одделни пишани говори против македонскиот крал Филип Втори).

Најјасниот доказ за негрчкото потекло на Македонците и нивните цареви Демостен дал во Втората Филипика, каде во врска со македонскиот цар Филип Втори, ја дал следнава навредлива изјава:

„Филип, тој човек не само што не е Грк, туку и нема ништо заедничко со Грците. Барем да беше барбарин од

некоја пристојна земја - но тој не е ни тоа. Тој е некакво шугаво суштество од Македонија - земјата од која не можеш да доведеш ниту роб што барем нешто вреди.“ (*And yet in regard to Philip and his conduct they feel not this, although he is not only no Greek and no way akin to Greeks, but not even a barbarian of a place honourable to mention; in fact, a vile fellow of Macedon, from which a respectable slave could not be purchased formerly.*)”)

Познато е дека именката „барбарин“ во антиката главно се однесувала за луѓе кои зборувале на неразбирлив јазик за Грците (луѓе кои „барборат“) со доза на потценување кон нивната култура. Практично, сите народи кои не зборувале грчки, Грците ги нарекувале „барбари“, додека помеѓу себе Грците си се нарекувале „ксенои“.

Како илустрација, ќе го наведеме пишувањето на авторката Ема Стафорд, која во својата книга „Античка Грција, живот, митови и уметност“, во врска со значењето и етимологијата на овој збор, пишува:

„Грчкиот јазик бил основен за Грците за да можат себеси да се дефинираат како поинакви од барбарите, на чиј ба-ба-ба јазик им се потсмевале.“ (Ема Ј. Стафорд: "Ancient Greece, Life Myth and Art"; Great Britain, 2004, ISBN 1-84483-044-6, цит. според Јанко Томов: „Античката историја на Македонија и на Балканот во делата на западните автори“, Бризбејн, Австралија, 2005, стр. 72).

Познатата американска историчарка д-р Синдја Сиднор Словиковски, еве како го објаснува значењето на „барбарин“:

„Терминот 'барбарин' се однесувал на нешто спротивно на терминот 'Хелен' во антиката и имал три главни значења кај авторите: неинтелигентен, странски и негрчки...“ (*"The term 'barbarian' came to be the accepted opposite*

of 'Hellene' in antiquity and had three chief meanings in authors: unintelligible, foreign non-Greek). D-r Synthia Sydnor Slowikowski: "*Sport and Culture in the Ancient Macedonian Society*, The Pennsylvania State University, 1988 стр. 30).

Конечно и самите антички грчки автори пишувале што подразбираат под терминот "барбари". Децидно сведоштво за ова дал познатиот атински драмски автор Аристофан (живеел околу 448 - 385 година пред Христа). Во својата драма „Птици“ (напишана во 414 година пред Христа), во врска со „барбарите“, Аристофан напишал:

„Долго време престојував со нив и ги учев да зборуваат, иако порано тие беа барбари.“ (“I spent a lot of time with them and taught them how to speak, even though they were barbarians”).

Овде јасно се гледа дека терминот „барбари“ за античките грчки автори значел „луѓе кои не зборуваат грчки“, т.е. луѓе кои не се Грци.

Впрочем, постојат огромен број сведоштва од античките грчки автори, во кои тие го употребуваат терминот „барбари“ за припадниците на разни азиски, африкански, но и европски, народи и ова е сосема добро познато. Оттаму, доколку, на пример, припадниците на некој далечен азиски народ биле наречени „барбари“ само затоа што не зборувале грчки, сосема иста е суштината за употребата на истиот овој термин и во однос на Македонците. Не може терминот „барбари“ кога се однесува за Македонците да има едно значење, а за сите други не-грчки азиски, африкански и европски народи да има друго значење..

Демостен не бил единствениот Грк, кој ги детерминирал Македонците како „барбари“, т.е. народ со не-грчко потекло. И античкиот грчки автор **Тразимах** (Thrasymachus) во 5 век пред Христа во својот говор за Ларисјаните, го наре-

кол македонскиот крал Архелај како „барбарин“ во однос на Грците Ларисјани.

Македонците се наречени „барбари“ од страна на Грците и во **Лексиконот „Суда“** (пишуван од неколку антички и средновековни автори) за кој ќе пишуваме во продолжение.

И граматичарот **Хесихиј** ги опишал Македонците како „барбари“. Во описот за значењето на зборот *сариса* (долго копје на Македонската фаланга), тој запишал дека го користеле „барбарите Македонци“.

Да заклучиме дека со своите анти-македонски изјави Демостен претставува еден од најзначајните извори за негрчкото потекло на античките Македонци.

Античкиот филозоф, картограф, географ и математичар **Дикеарх** (IV и III век пред Христа), родум од Месана, исто така јасно посведочил дека Македонците не биле Грци. Во своето дело „*Животот на Грција*“, кое било посветено на историјата и географијата на грчките територии, во првиот том Дикеарх дал детален опис на географијата и историјата на Грците. Во врска со границите на грчките територии, Дикеарх запишал:

„Границите на Грција ги лоцирав во земјата на Магнесијанците... Над Темпе, кон планината Олимп, се наоѓа земјата на Македонците.“ (на англиски објавено како: *“I therefore draw the limits of Hellas at the country of Magnesians, i. e. to the Vale of Tempe. Above Tempe towards Olympus is the region of Macedonians.”*).

Тој пишува и дека грчките територии почнувале од Амбракискиот залив (се наоѓа јужно од Епир) и завршува кај реката Пена („*Меморандум за античките граници на Грција*“; British documents of foreign affairs, Part I, Series F,

Europe 1848 - 1914, Vol. 14 "Greece, 1847 - 1914", University publications of America).

Античкиот историчар **Дионисиј од Халикарнас** (се родил околу 60 година пред Христа, а починал некаде по 7 година по Христа) во своето најпознато дело „*Римски старини*“ во *Првата книга* (3 дел) ја спомнува Македонија како „најмоќна нација“ во тогашниот свет:

„...Македонија, која до тогаш била сметана за најмоќна нација на светот, повеќе немала како ривал ниту една нација било барбарска или грчка.“ (На англиски: *“Macedonia, which until then was reputed to be the most powerful nation on land, she no longer had as rival any nation either barbarian or Greek”*). ("Roman Antiquites", Book I, 3).

Во *Втората книга* (17 дел) тој јасно пишува дека Македонците им ја одзеле слободата на Грците (Атињани и Тебанци), откако претходно ги поразиле во битката кај Херонеја:

„А Тебанците и Атињаните преку катастрофата што ја доживеале кај Херонеја биле отстранети од Македонците не само од водството над Грција, туку им била одземена и слободата што ја имале наследено од своите предци.“ (На англиски објавено како: *“And the Thebans and Athenians through the single disaster at Chaeronea were deprived by the Macedonians not only of the leadership of Greece but at the same time of the liberty they had inherited from their ancestors.”*) ("Roman Antiquites", Book II, 17).

Античкиот географ **Дионисиј Калифонт** (I век пред Христа) во врска со границите на античките грчки територии, запишал:

„Амбракија е првиот град во Грција... Грција се протега од Амбракија до Пена.“ (*“Ambracia is the first city in Greece... Greece is continuous from Ambracia to the Peneus.”*).

(„Меморандум за античките граници на Грција“; British documents of foreign affairs, Part I, Series F, Europe 1848 - 1914, Vol. 14 "Greece, 1847 - 1914", University publications of America).

Гледаме дека и тој воопшто не ја третираше Македонија (а ниту Епир) како „грчка земја“.

Дио Крисостом е познат и како Дион од Пурса. Тој живеел во I и II век по Христа (од околу 40 до 120 година). Во своето дело „Диоскури“ за жителите на островот Родос Дио Крисостом пишува дека за еден ист предмет му кажувале различни информации. Овде читаме:

„На пример за една иста статуа тие еднаш велат дека била грчка, друг пат велат дека била римска, а потоа дека била македонска или персиска“ (На англиски: *“For instance, one and the same statue, they say, is at one time a Greek, at another time a Roman, and later on, if it so happens, a Macedonian or a Persian.”*). (Dio Chrysostom Discourses, Vol. III, 159).

Од ова сведоштво гледаме и дека самите жители на Родос во антиката правеле разлика помеѓу грчките и македонските културни вредности.

Во „Четвртиот дијалог посветен на кралството“ Дио Крисостом опишува измислен дијалог помеѓу Александар Велики Македонски и Диоген. Во овој дијалог Александар го прашал Диоген:

„А уште кои непријатели ќе ми останат, рекол тој, ако ги освојам сите оние народи што ги спомнав?“ (*“And what enemy have I still left,” said he, “if I capture those peoples I have mentioned?”*)

Потоа следи одговорот на Диоген:

„Најтешко е да ги освоиш не оние што зборуваат персиски или медиски како што зборува Дарие, туку

македонски и грчки.“ (*"The most difficult of all to conquer," he answered, "one who does not speak Persian or Median as Darius does, I presume, but Macedonian and Greek."*)

И овде гледаме јасно издвојување на македонскиот од грчкиот јазик, зборувани од два соседни но различни народа.

Да го спомнеме и античкиот биограф на Александар Велики Македонски, познат под името **Диодор Сицилијанецот**, кој живеел во I век пред Христа. Тој исто така дал неколку сведоштва во полза на вистината дека античките Македонци не биле никакви Грци.

Едното од нив се наоѓа во 17 книга и се однесува на соработката на Грците со Персија во времето по битката кај Гавгамела (Арбела). Во врска со ова Диодор Сицилијанецот пишува:

„Во оваа година (околу 330 пред Христа з.м.) во Грција стигнаа вестите за битката близу Арбела (Гавгамела) и многу грчки градови беа растревожени од растежот на македонската моќ, така што решија да се борат за својата слобода се додека случајот со Персијанците беше актуелен. Тие очекуваа дека Дарие ќе им помогне, заради што му испратија голема сума пари. Тие се надеваа дека ќе ги спојат обете војски, така што Александар ќе требаше да ја раздели својата војска за да им се спротивстави. Од друга страна, до колку Грците останеа само како неми набљудувачи на поразот на Персијанците, тие тогаш ќе останеа осамени без никаква шанса да размислуваат за својата слобода... Лакадемонците (Спартанците) тогаш се побунија и упатија повик до Грците да се обединат во борбата за слобода.“ (На англиски објавено како: *"In this year (about 330 BC) word was brought to Greece about the battle near Arbela (Gaugamela), and many of the cities became alarmed at the growth of*

Macedonian power and decided that they should strike for their freedom while the Persian cause was still alive. They expected that Darius would help them and send them much money so that they could gather great armies of mercenaries, while Alexander would not be able to divide his forces. If, on the other hand, they watched idly while the Persians were utterly defeated, the Greeks would be isolated and never again be able to think of recovering their freedom... The Lacedaemonians (Spartans) thought that the time had come to undertake a war and issued an appeal to the Greeks to unite in defence of their freedom“). (Diodorus Siculus, Book 17, 62.1, 62.2, 62.3 and 62.6).

Ова е уште едно директно античко сведоштво од кое се гледа дека тогашните Грци се чувствуваале окупирани од Македонците поради што чувствуваале голема омраза кон нив. Грците биле подготвени дури и да се спојат со своите вековни непријатели Персијанците само за да се ослободат од македонската окупација. И тоа дури и во времето по битката кај Гавгамела по која Персиската војска дефинитивно била скршена.

Диодор пишува и за ранувањето на Александар Велики Македонски кога не се знаело дали тој ќе преживее. Кога слушнале за ова Грците, кои биле оставени да живеат во средноазиските области Бактрија и Согдијана, помислувајќи дека Александар е мртов, се побуниле против Македонците, сакајќи да се вратат назад во својата татковина. За ова Диодор (17.99.5 - 17.99.6) пишува:

„Со денови кралот лежеше беспомошен и под надзор. Грците, кои беа оставени во Бактрија и Согдијана и кои беа несреќни и се досадуваа живејќи помеѓу луѓе од друга раса, разбраа дека кралот умрел од здобиените повреди и се побунија против Македонците. Тие се собраа околу три илјади мажи. На патот кон дома претрпеа многу тегоби, а

по смртта на Александар сите беа масакрирани од Македонците.“ (на англиски објавено како: *“For many days the king lay helpless under his treatment,¹ and the Greeks who had been settled in Bactria and Sogdiana, who had long borne unhappily their sojourn among peoples of another race and now received word that the king had died of his wounds, revolted against the Macedonians. They formed a band of three thousand men and underwent great hardship on their homeward route. Later they were massacred by the Macedonians after Alexander’s death.”*).

Римскиот историчар **Евтропиј** (IV век) пишува за писмото што македонскиот крал Филип V му го упатил на кралот на Картагина Ханибал во кое му понудил сојуз против Римјаните, а за возврат од него побарал помош во борбата на Македонија против нескротливото непријателство на Грците против Македонците.

„Отприлика во ова време Филип (Петти) кралот на Македонија, испратил амбасадори кај него (Ханибал, з.м.), нудејќи му помош против Римјаните, но под услов, откако ќе ги поразат, за возврат, тој да добие помош од Ханибал против Грците.“ (На англиски објавено како: *“About this time also Philip, king of Macedonia, sent ambassadors to him (Hannibal), offering him assistance against the Romans, on condition that, when he had subdued them, he, in turn, should receive assistance from Hannibal against the Greeks.”* (Eutropius, “Breviarium historiae Romanae”, 12).

И овде гледаме јасно сведоштво дека Македонците дури и во времето на Филип V ги сметале Грците за поинаков, непријателски народ.

Емилиј Сура (Aemilius Sura) бил римски историчар, за кого малку се знае. Се претпоставува дека живеел во II век пред Христа. Автентичен цитат од неговото историско дело е

пренесен од подоцнежниот римски историчар Марко Велеј Патеркул. Во својата Прва книга од историјата на Рим (пасус 6) Марко Велеј Патеркул пишува:

„Емилиј Сура во својата книга за историјата на Рим вели: Асирците биле први од сите народи, кои биле светска сила. По нив биле Медите, по нив Персијанците, а по нив Македонците. Потоа, по победата на кралевите Филип и Антиох кои имале македонско потекло, која се случила по уништувањето на Картагина, светска сила станал римскиот народ“. (*Aemilius Sura says in his book on the chronology of Rome: "The Assyrians were the first of all races to hold world power, then the Medes, and after them the Persians, and then the Macedonians. Then through the defeat of Kings Philip and Antiochus, of Macedonian origin, following closely upon the overthrow of Carthage, the world power passed to the Roman people."* (Marcus Velleius Paterculus, "Roman History", I, 6).

Од овој автентичен извадок, гледаме дека и римскиот историчар Емилиј Сура јасно ги третираше Македонците како посебен народ кој своевремено владеел со светот.

Ќе го спомнеме и римскиот историчар **Евтропиј**, кој живеел во IV век по Христа. И овој антички автор сосема јасно ги третираше Македонците како одделен народ во однос на Грците. Во Третата книга на своето дело дело "Breviarium historiae Romanae" тој пишува за војната помеѓу Картагина (Ханибал) и Рим. Тој го спомнува и македонскиот крал Филип Петти, кој му понудил сојузништво на Ханибал против Римјаните, а за возврат побарал подоцна тој да му помогне против побунетите Грци. Овде читаме:

„Отприлика во ова време Филип кралот на Македонија, испратил амбасадори кај Ханибал, нудејќи му помош против Римјаните, но под услов, откако ќе ги

поразат, за возерат, тој да добие помош од Ханибал против Грците.“ (About this time also Philip, king of Macedonia, sent ambassadors to him (Hannibal), offering him assistance against the Romans, on condition that, when he had subdued them, he, in turn, should receive assistance from Hannibal against the Greeks.” (Eutropius, „Breviarium historiae Romanae“, 12).

Јасно е дека и Филип Петти ги сметал Грците како инаков народ во однос на своите Македонци. Впрочем, добар дел од грчките територии во негово време биле потчинети на Македонците.

Со ова сведоштво и Евтропиј се вклучува во листата антички автори кои ги сметале античките Македонци како посебен народ во однос на античките Грци.

И црковниот историчар **Евсевие Кесариски** (Eusebius of Caesarea) (III и IV век) одделно ги спомнува Македонците и Грците. Во својата книга „Докази за Евангелието“ (трета книга, поглавие 7), спомнувајќи ги народите што потпаднале под римска власт, Евсевие Кесариски пишува:

„Оттогаш еврејскиот народ станал потчинет од Римјаните, исто како и Сиријците, Кападокијците, Македонците, Битијанците и Грците и сите други народи, кои се под римска власт.“ (На англиски: “*Since that day the Jewish people have become subject to the Romans, the Syrians likewise, the Cappadocians and Macedonians, the Bithynians and Greeks, and in a word all the other nations who are under Roman rule.*”) (Eusebius of Caesarea: "Demonstratio Evangelica", Tr.W.J .Ferrar, 1920, Book 3, Chap VII).

Познатиот атински говорник **Есхин** (IV век пред Христа) исто така не ги сметал Македонците за Грци. Во својот говор „За амбасадата“ (“*On the Embassy*”) тој ги спомнува народите кои ја сочинувале сегрчката културна

организација позната под името Амфикисионски Совет. Есхин ги набројува племињата кои го сочинувале овој Совет. Тие биле: „Тесалијци, Беотијци, Дорци, Јонци, Перабејци, Магнети, Локријанци, Етени, Фтиоти, и Малеанци.“ (*“The Tessalians, Boeotians, Dorians, Ionians, Perrhaebi, Magnetes, Dolopiand, Locrians, Oetaeans, Phtiotians, Malians, and Phocians”*. Aeshines, "On the Embassy", 2.116)

Не само што Македонците овде не се спомнати како членови на овој сегрчки Совет, туку таков е случајот и со племињата кои живееле во Епир.

Границите на тогашниот грчки свет (во кои не е спомната Македонија) ги опишал и античкиот историчар **Ефор**, кој живеел во четвртиот век пред Христа. Делата на Ефор не се зачувани во оригинал, но за нив се знае од пренесените делови од други подоцнежни автори. Еден од нив бил Страбо. Цитирајќи го Ефор, кој ги опишувал тогашните граници на грчкиот свет, тој пишува:

„Ефор вели дека ако почнеме од западните делови, Акарнанија е првата област на почетокот од Грција, затоа што, додава тој, Акарнанија прва граничи со племињата на Епирците. Но, исто како што Ефор, користејќи го морскиот брег, почнува со Акарнанија (тој се одлучил за морето како еден вид водич бидејќи ако постапел поинаку, можел да претстави делови што граничат со земјите на Македонците и на Тесалијците како почеток) сосема е во ред ако и јас исто така ги следам природните карактеристики на овие области и го искористам морето како мој водич.“ (*“Ephorus says that, if one begins with the western parts, Acarnania is the beginning of Greece; for, he adds, Acarnania is the first to border on the tribes of the Epeirotes. But just as Ephorus, using the seacoast as his measuring-line, begins with Acarnania (for he decides in favor of the sea as a*

kind of guide in his description of places, because otherwise he might have represented parts that border on the land of the Macedonians and the Thessalians as the beginning), so it is proper that I too, following the natural character of the regions, should make the sea my counsellor.”)

И понатаму:

*„Грција е составена од два многу големи делови од копно, едниот е дел внатре во Истмус, а вториот е надворешен дел, кој се протега се до Пиле и до реката Пена (подоцнежниот тесалиски дел од Грција).“ *“Thus Greece consists of two very large bodies of land, the part inside the Isthmus, and the part outside, which extends through Pylae as far as the outlet of the Peneius (this latter is the Thessalian part of Greece).”**

И овде е толку јасно опишана границата на грчките територии, што никаков коментар не е потребен.

Македонците како посебен народ од Грците ги спомнал и старогрчкиот говорник **Исократ**, кој бил современик на Филип Втори Македонски. Обраќајќи се до Филип Втори, Исократ меѓу другото укажал на бенефициите што Македонците и Грците ќе ги добијат ако успее неговото владеење. Меѓу другото, тој рекол:

„Велам дека ти мора да бидеш добротинител на Грците, крал на Македонија и владетел над што е можно повеќе барбари. Ако успееш во ова, сите ќе ти бидат благодарни – Грците заради користа што ќе ја добијат, Македонците затоа што ќе владееш со нив како крал, а не како тиранин, а остатокот од човештвото ако ги ослободиш од власта на барбарите...“ (На англиски: *“I say that you ought to be the benefactor of the Hellenes, the king of Macedonia, and the ruler over as many barbarians as possible. If you succeed in this, all will be grateful to you, the Hellenes by*

reason of advantages enjoyed, the Macedonians, if you govern them like a king and not like a despot, and the rest of mankind, if they are freed by you from barbarian sway and gain the protection of Hellas.”). (“Philippus”, 154).

Во истото дело „Филип”, Исократ во врска со овој македонски крал, запишал:

„...Неговото владеење беше од прилично различен карактер од другите, бидејќи само тој (Филип Втори, з.м.) помеѓу Хелените тврдеше дека владее над народ од нероднинска раса...”. (“...his rule was one of quite a different character from the rest; for he alone among the Hellenes claimed to rule over a people not of kindred race... (“Philippus”, 105 -108).

Значи Исократ јасно ги нарекол Македонците како народ кој бил „нероднинска раса” во однос на Грците

И најпознатиот антички еврејски историчар **Јосиф Флавиј** (I век по Христа) исто така ги третираше Македонците како поинаков народ од Грците.

Во својата книга „*Флавиј Јосиф против Алион*“ Флавиј ги спомнува Македонците и како жители на египетскиот град Александрија. Во вториот дел (6), тој пишува дека: *“Грците и Македонците го поседуваа градот...”*.

За Македонците како доминантни жители на Александрија во тоа време Јосиф Флавиј пишува и на други места во своите дела.

Флавиј спомнува и еден говор на јудејскиот крал Агрипа (прв век по Христа) во кој Агрипа ги убедува Евреите да не се бунтуваат против Римјаните, затоа што Римската империја е многу силна и попусто ќе се борат. За да ги одврати од намерата да кренат востание против Римјаните, им спомнал дека и други народи биле под римска власт, па сепак, никој од нив не се осмелувал да се бори против оваа

силна империја. Меѓу наброените народи тој одделно ги спомнал Македонците и Грците:

„Кој ве убедува да им се спротивставите на Римјаните? Можеби ќе кажете дека ви е тешко да живеете под ропство. Добро, но зарем не им е потешко на Грците?... Така е и со Македонците, кои имаат иста причина како и вие, да се борат за својата слобода“. (На англиски: *“What confidence is it that raises you up to oppose the Romans? Perhaps it will be said, it is hard to endure slavery. Yes; but how much harder is this for the Greeks... It is the same with the Macedonians, who have more just reason to claim their liberty than you have.”*). (Josephus Flavius, *“War of the Jews”*, II, 16,4).

Значи и овде многу јасно Македонците се издвоени како посебен народ во однос на Грците.

Да го спомнеме и античкиот историчар **Јустин** (за кого не се знае кога точно живеел, но се смета дека тоа било II, III или IV век). Негово најпознато дело било *“Historiarum Philippicarum Libri XLIV”*. Пишувајќи за доаѓањето на Филип Втори Македонски на власт и за заканите што се надвиснале над Грците и над Азија, Јустин констатира:

„...Името на Македонците кое претходно било непознато, наеднаш станало доминантно. А Филип, кој три години бил држан како заложник во Теба и бил под влијание на Епиминонда и Пелопида, ја зголемил моќта на Македонија која сега претставувала ропски јарем над вратовите на Грците и на Азија.“ (На англиски: *“...The name of the Macedonians, previously mean and obscure, rose into notice; and Philip, who had been kept three years as a hostage at Thebes, and had been imbued with the virtues of Epaminondas and Pelopidas, imposed the power of Macedonia, like a yoke of bondage, upon the necks of Greece and Asia.”*) (Justin, 6,9).

И за овој извадок нема потреба од дополнителен коментар.

Јустин ги спомнува одделно Македонците од Грците и кога вели:

„Растечката моќ на Римјаните требаше да ги проголта античките империи на Грците и на Македонците.“ (На англиски: *“The rising power of the Romans would swallow up the ancient empire of the Greeks and Macedonians.”*(Justin, 30, 4).

Македонците јасно се издвоени како посебен народ во однос на Грците и во Биографијата за Александар Велики Македонски, напишана од латинскиот историчар **Квинтиј Куртиј Руф** (Quintus Curtus Rufus). Нема податоци за животот на овој историчар, но се смета дека живеел во I век по Христа.

Квинтиј Куртиј Руф сосема јасно запишал дека античките Македонци и Грци меѓу себе комуницирале преку - преведувачи!

Позната е случката кога било судењето на Македонецот Филота, кој подготвувал заговор за убиство на Александар Македонски. Заговорот бил откриен и Филота бил јавно испрашуван лично од страна на Александар.

Квинтиј Куртиј Руф, опишувајќи ја оваа случка, сосема јасно запишал дека Македонците зборувале на засебен јазик. Тој дури цитира и изјава на самиот Александар Македонски, во која тој, обрнувајќи им се на Македонците во прво лице множина, го споменува (цитат): *"мајчиниот и нашиот јазик"*. Александар му се обрнал на Филота со зборовите:

„Сега тебе ќе ти судат Македонците. Те прашувам: дали ќе им се обратиш на мајчиниот јазик?“

Филота одговорил одречно, со образложение дека, освен Македонци, имало присутни и припадници од други

народи. На тоа, Александар им рекол на присутните Македонци:

„Еве, гледате ли? До таму ли дошол Филота, та да се гнаси од мајчиниот јазик?... Но, нека зборува како што сака, а вие спомнете си дека тој подеднакво се отуѓил и од нашите обичаи и од нашиот јазик“. (Quintus Curtius Rufus, "De Rebus Gestis Alexandri Macedonis, VI, 10).

Но, Филота не останал рамнодушен на овие обвинувања, па во својот одговор, рекол:

„Мене ми се префрла што одбивам да зборувам на мајчиниот јазик и дека сум се грозел од обичаите на Македонците. Значи така јас му се заканувам на кралството, што го презирам? Но, уште порано, оној родниот јазик, беше напуштен во општењето со другите народи, па така и победниците и победените требаше да учат еден туѓ, странски јазик.“

Сепак, во обвинувањата против Филота се вмешал Александровиот војсководец Болон кој, меѓу другото, го обвинил Филота дека (цитат): *"...иако бил Македонец, не се срамувал, преку преведувач, да ги ислушува луѓето што зборувале на неговиот роден јазик"*.

И оваа случка е толку јасна во однос на постоењето на посебниот македонски јазик, што никаков коментар не е потребен. Исто така, од овој опис гледаме дека дел од Македонците, поради практични причини (поголема можност за општење со другите народи и сл.), го користеле и јазикот коине, иако меѓу себе, и натаму си зборувале на мајчиниот македонски јазик.

Гледаме и дека за време на судењето на Филота му било забележано од страна на Александар затоа што не сакал на Македонците да им се обрати на *„мајчиниот јазик“*.

Филота, пак, го обвинил Александар за воведувањето на јазикот коине, па рекол дека македонскиот јазик одамна бил запоставен, така што сега и победниците (Македонците) и поразените (Грците, Персијанците и другите народи кои потпаднале под македонска власт) требало да го учат овој нов јазик.

На ова се вмешал Болон, кој го обвинил Филота дека, иако бил Македонец, додека ја имал власта, комуницирал со Македонците преку преведувачи. Ова е извонредно важно сведоштво и доказ дека во тоа време мнозина Македонци воопшто не го знаеле јазикот коине, па кога сакале некому да му се обрзат, тоа го правеле преку преведувачи. Филота, иако го знаел македонскиот јазик, не сакал да ги слуша Македонците на својот јазик, туку инсистирал нивните зборови нему да му се преведуваат на јазикот коине.

Квинтиј Куртиј Руф и на други места одделно ги спомнува Македонците и Грците како засебни народи. Во врска со покорувањето на азиското племе Арахоси и во престојот во нивната земја, К. К. Руф пишува:

„Таму (Александар, з.м.) ја соединил војската што била под заповедништво на Парменион. Тоа биле шест илјади Македонци, двеста благородници и пет илјади Грци со шестстотини коњаници...“ (К.К.Руф, цит. дело, стр. 292).

Македонците и Грците како два посебни народи, ги спомнал и **Св. Климент Александриски**, кој живеел во II и III век. Во книгата „Предупредување до Грците“ (Петто поглавие: *„Мислењето на филозофите во врска со Бог“*) Климент Александриски ги критикува паганските верувања на некои од тогашните народи. Тој ги спомнува народите што го обожавале огнот и притоа одделно ги спомнува Македонците од Грците. Овде читаме:

„...Многу народи од Азија го обожавале огнот, а покрај нив и Македонците, како што забележува Диоген во Првата книга на својата ‚Персика‘... Тие не ги третираше дрвјето и камењата како ликови на своите богови како Грците, ниту ибисите како Египјаните, туку огнот и водата, како филозофите.“ (*...Many of the inhabitants of Asia, worshipped fire; and besides them, the Macedonians, as Diogenes relates in the first book of his Persica... They have not supposed stocks and stones to be images of the gods, like the Greeks; nor ibises and ichneumons, like the Egyptians; but fire and water, as philosophers.*)

И за античкиот галски историчар **Корнелиј Непо** (I век по Христа) немало сомнение дека Македонците и Грците биле два посебни народи. Негово единствено зачувано дело е „*Excellentium Imperatorum Vitae*“, кое било објавено за време на императорот Теодосиј Први (347 - 395 год.). Кога пишува за престојот на Гркот Евмен среде Македонците, Корнелиј Непо пишува дека тој во Македонија бил странец. Овде читаме:

„Евмен бил роден во Кардија (грчка област)... Се случило тој да живее во време кога Македонците биле во подем и за него било непријатно да живее среде нив бидејќи доаѓал од туѓа земја... Иако потекнувал од семејство кое било угледно во нивниот роден град, Македонците сепак не биле задоволни и не верувале дека тој кога и да е може да биде почитуван од нив.“ (*“Eumenes was a native of Cardia... As he happened to live, however, in the days in which the Macedonians flourished, it was a great disadvantage to him residing among them, that he was of a foreign country. Nor was anything wanting to him but a noble descent; for, though he was of a family of distinction in his native city, the Macedonians were nevertheless dissatisfied that he should ever be preferred to*

them. They were obliged to submit, however, for he excelled them all in caution, vigilance, endurance, and acuteness and activity of intellect.” Cornelius Nepos, “Lives of Eminent Commanders”, XVIII, 1).

Во 21 поглавие (под наслов „За кралевите“) Непо уште подецидно става до знаење дека Македонците не биле никакви Грци. Тој претходно ги набројува имињата на најпознатите грчки воени заповеденици (генерали): Тимолеон од Коринт, Фокион од Атина, Евмен од Кардија, Агесилај од Спарта, Пелопида од Теба, Епаминода од Теба, Датам од Карија, Тимотеј од Атина, Кабрија од Атина, Ификрат од Атина, Дион од Сиракуза, Конон од Атина, Тразибул од Атина, Алкибијад од Атина, Лисандер од Спарта, Кимон од Атина, Павсанија од Спарта, Аристид од Атина, Темистокле од Атина и Милитад од Атина. Потоа за сите нив пишува:

„Ова се речиси сите генерали од Грција, кои се достоини за спомнување, со исклучок на кралевите, но нив овде нема да ги обработиме бидејќи нивните активности посебно ги опишавме.“ (“These were almost all the generals of Greece that seemed worthy of record, except kings, for we would not treat of them, because the actions of them all are narrated separately...” (Cornelius Nepos, “Lives of Eminent Commanders”, XXI, 1).

Гледаме дека во списокот со имиња на грчки генерали не е спомнат ниту еден Македонец! Но, не само тоа. Во продолжение Корнелиј Непо одделно ги спомнува најистакнатите личности од редовите на Македонците, оние (како што самиот пишува) „од нацијата на Македонците“. Во истото 21 поглавие (2) Непо пишува:

„Од нацијата на Македонците, два кралеви далеку ги надминаа останатите според своите заслуги: Филип,

синот на Аминта и Александар Велики, кој умре од болест во Вавилон, додека Филип беше убиен од Павсанија во близина на театарот во Еге, додека одел да ги набљудува игрите.“ (*“Of the nation of the Macedonians, two kings far excelled the rest in renown for their achievements; Philip, the son of Amyntas, and Alexander the Great. One of these was cut off by a disease at Babylon; Philip was killed by Pausanias, near the theatre at Aegae, when he was going to see the games.”*).

Да го спомнеме и **Коен**, кој бил еден од најдоверливите генерали на Александар Велики Македонски. Годината на неговото раѓање е непозната, но се смета дека починал во 326 година пред Христа. Тој го придружувал Александар за време на походот во Азија, со тоа што есента 334 година пред Христа се вратил во Македонија заедно со други војници и офицери кои добиле одмор, по што пак се придружил на Македонската војска (во малоазискиот Гордиум). Тоа било пролетта 333 година пред Христа. Во пишаните извори Коен останал запаметен по својот говор што го одржал пред Александар и кој во голема мера е зачуван од страна на старогрчкиот историчар Аријан во неговата *“Биографија за Александар”* која веќе ја спомнавме. Од аспект на нашата тема, интересно е тоа што во својот говор, Коен исто така направил недвосмислена разлика помеѓу Македонците и Грците. Обраќајќи му се на царот, Коен рекол:

„Вие го знаете бројот на Грците и на Македонците кои го почнаа ова освојување, а можете да видите и самиот колку останаа денес...“ (*“For thou thyself seest how many Macedonians and Greeks started with thee, and how few of us have been left... (Arrian, “Anabasis” Book V, 27).*

Откако му ја објаснувал потребата дека војската треба да се врати назад за да се одмори, Коен му рекол на Александар: „...*Други единици Македонци и Грци ќе ве следат...*“ (*“...other Macedonians and Greeks will follow thee...”*).

На овие зборови сметаме дека исто така коментар не е потребен.

И за еден од најпознатите старогрчки географи (кој воедно бил патепсец и историчар), **Павсанија** (Pausanias) (II век), немало сомнение дека античките Македонци не биле никакви Грци. Во своето дело "*Описот на Грција*" напишано во десет книги, опфатен е описот на сите тогашни области во кои живееле античките Грци и тоа: Атика (Атина), Коринт, Лаконија, Месенија, Елис, Ахаја, Аркадија, Боетија, Фокија и Локрис. По ваква историска статистика се поставува прашањето: ако Македонија во антиката била „грчка земја“, зошто тогаш Павсанија (како еден од најпознатите антички автори, кој згора на тоа и самиот престојувал во Македонија), не ја спомнал како таква во своето капитално дело составено од описи на тогашните грчки земји?

Понатаму, опишувајќи ја Пиреја во Атина, Павсанија навел податок дека таму имало портрети од заслужни Атињани и богови. Меѓу нив имало и портрет на извесен Леостен, кој бил познат среде Грците заради тоа што успешно војувал против непријателите на Грците, Македонците. Овде читаме:

„Овде се наоѓа портрет на Леостен и неговите синови, насликан од Аркесилај. Овој Леостен бил водач на Атињаните и на обединетите Грци, кои ги поразиле Македонците во Боетија, а потоа и кај Термопилите, потиснувајќи ги кон Ламија.“ (*“Here is a portrait of Leosthenes and of his sons, painted by Arcesilaus. This Leosthenes at the*

head of the Athenians and the united Greeks defeated the Macedonians in Boeotia and again outside Thermopylae forced them into Lamia over against Oeta, and shut them up there.”, Pausanias, “Description of Greece”, 1,1,3).

Павсанија јасно ги издвојува Македонците од Грците и во својата Седма книга. Овде читаме:

„Кога Филип, синот на Димитрија, стана полнолетен, а Антигон бескрупулозно го превзеде владеењето над Македонците, тоа внесе страв во срцата на Грците.“ (“*When Philip, the son of Demetrius, reached man's estate, and Antigonus without reluctance handed over the sovereignty of the Macedonians, he struck fear into the hearts of all the Greeks.*”) (Pausanias, “Description of Greece”, 7,7,5).

Павсанија исто така ги спомнал и имињата на грчките племиња кои припаѓале на Амфиктионскиот Совет, за кој е познато дека бил сегрчка организација. Тие биле: Јонци, Долопи, Тесалијци, Енијци, Магнети, Малеанци, Фтиоти, Дорци, Фокијанци, Локријанци (“*British documents of foreign affairs*”, Part I, Series F, Europe 1848 - 1914, Vol. 14 “Greece, 1847 - 1914”, University publications of America).

И овде не само што Македонците не се третирали како „Грци“, туку Павсанија не ги сметал ниту Епирците како „грчки народ“ (за не-грчкиот карактер на Епирците постојат и други антички сведоштва, на кои овде, во интерес на просторот, нема да се задржуваме).

Да го спомнеме и познатиот антички историчар **Плутарх**. Во својата биографија за римскиот генерал Емилиј Паул, која Плутарх ја напишал во 75 година по Христа, во врска со настаните околу војната на Филип Петти против Римјаните, јасно запишал дека Грците во тоа време се наоѓале под јаремот на Македонците, од каде биле ослободени од Римјаните:

„Тоа беше во времето кога Римјаните водеа војна против Персеј, кралот на Македонците и кога беа упатувани големи забелешки кон римските команданти... Тие што недолго пред тоа, откако го поразија кралот Филип во Тесалија и ги ослободија Грците од македонскиот јарем... не веруваа дека Филип по доживеаниот пораз значително ги подобри силата и дисциплината во македонската војска.“ (*“This was the time, in public matters, when the Romans were engaged in war with Perseus, king of the Macedonians, and great complaints were made of their commanders... They that not long since had vanquished king Philip in Thessaly, and freed the Greeks from the Macedonian yoke...not being aware that Philip after his defeat had greatly improved both the strength and discipline of the Macedonian army.”*) (“Aemilius Paulus” by Plutarch, translated by John Dryden, emphasis added).

Војната помеѓу Рим и Македонија ја опишува и **Полибиј** (III и II век пред Христа). Во описот на битката кај Киноскефале во која Македонците доживеале тежок пораз од Римјаните, Полибиј пишува дека на мнозина Грци не им се верувало дека Македонците биле поразени:

„Многу Грци во актуелните околности, кога Македонците доживеале пораз, го сметале овој настан како речиси неверојатен и мнозина се прашувале како можело да се случи фалангата да биде победена од војска вооружена на римски начин.“ (*“...Many Greeks on the actual occasions when the Macedonians suffered defeat considered the event as almost incredible, and many will still continue to wonder why and how the phalanx comes to be conquered by troops armed in the Roman fashion.”*)(Polybius, “Histories”, XVIII, I, 32).

Во IV или III век пред Христа се појавил ракопис под наслов „Периплус“, што во слободен превод значи еден вид

морски патепис. Иако нема докази за идентитетот на авторот на ова дело, некои сметаат дека тоа бил извесен Скилакс, кој живеел уште во VI век пред Христа и бил морепловец и истражувач во служба на Персија. Единствените податоци за Скилакс ги дал Херодот. Во недостиг на автентични податоци за авторот на делото „Периплус“ во науката е прифатена одредницата „Псевдо-Скилакс“. Во ова дело, како и во другите наведени, се опишани границите на грчките територии во антиката, како што е наведено:

„Од Амбракија Грција продолжува по брегот се до реката Пена.“ (*“From Ambracia Greece is continuous (along the coast) as far as the river Peneus.”*, “Memorandum on the Ancient Boundaries of Greece”, British documents of foreign affairs, Part I, Series F, Europe 1848 - 1914, Vol. 14 “Greece, 1847 – 1914”, University publications of America).

Значи гледаме дека и за овој автор недвосмислено грчките територии во антиката се наоѓале само околу Пелопонез (јужно од Олимп). Ова автоматски значи дека не само Македонија и Македонците, туку и Епир и Епирците не биле третирали за грчки.

Псевдо-Скимнус е прекар за уште еден непознат автор што напишал дело посветено на географијата. Прво се мислело дека тоа е дело на географот Скимнус од Хиос (живеел во II век пред Христа), но подоцна било докажано дека Скимнус не е автор на тоа дело бидејќи во него се појавувале ликови од периодот по неговото време. Во ова дело исто така јасно е назначено дека северната граница на античките грчки територии се наоѓала на потегот од Амбракискиот залив и реката Пена (“Memorandum on the Ancient Boundaries of Greece”, British documents of foreign affairs, Part I, Series F, Europe 1848 - 1914, Vol. 14 "Greece, 1847 - 1914", University publications of America).

За античките Македонци пишувал и ранохристијанскиот историчар **Созомен**, кој живеел од крајот на IV до средина на V век. Во врска со христијанизацијата на балканските народи, која се одвивала во времето на императорот Константин Први Велики (306-337), Созомен запишал:

„...Христијаните на запад: Грци, Македонци и Илири, почнаа безбедно да богослужат под заштита на Константин, кој тогаш станал главен на Римската империја.“ (“...*The Christians of the West, the Greeks, the Macedonians, and the Illyrians, met for worship in safety through the protection of Constantine, who was then at the head of the Roman Empire*”). (Sozomenus, “Eccl. History”, Book II, Chap. II).

Гледаме дека и овде тој многу децидно ги спомнал Македонците и Грците како два посебни народа, заедно со Илирите.

Да го спомнеме и најпознатиот антички географ **Страбо** (кој живеел од I век пред Христа до I век по Христа). Во Осмата книга (1) од своето дело „Географија“ Страбо дава опис на тогашните грчки етно-културни територии. И овде тој воопшто не ја вклучува Македонија во нив и јасно ја прикажува како посебна етно-културна целина. Овде читаме:

„Сега ќе изнесам податоци за останатиот дел од географијата на Грција... По Епирците и Илирите следуваат грчките народи: Акарнијанци, Етолци и озолски Локријанци. По нив се: Фокијанците и Боетијците, а спроти нив преку морето се наоѓа Пелопонез... А по Македонија, се наоѓаат Тесалијците, кои се протегаат се до Малијанците и земјите на останатите народи вон од Истмус, како и оние однатре.“ (“*I now shall give an account of the remainder of the geography of Greece... After the Epeirotes and the Illyrians, then, come the following peoples of the Greeks: the Acarnanians, the Aetolians, and the Ozolian*”).

Locrians; and, next, the Phocians and Boeotians; and opposite these, across the arm of the sea, is the Peloponnesus... And after Macedonia, the Thessalians (extending as far as the Malians) and the countries of the rest of the peoples outside the Isthmus, as also of those inside. ")

Во продолжение Страбо пишува дека порано во Грција имало многу племиња, но дека Грци биле само оние кои зборувале на „четирите грчки дијалекти“, па во детали ги дава имињата и историјата на овие племиња (Јонци, Дорци, Еолци, Атињани и Аркадијци). Се разбира дека среде нив нема ни помен за Македонците.

Слично пишува и античкиот автор **Теопомп** (IV век пред Христа). Конкретно Теопомп ги спомнал народите кои го сочинувале грчкиот Амфикионски Совет (за кој исто така изнесовме податоци). Во списокот на овие народи (Јонци, Дорци, Ахајци, Фокијанци и други) воопшто не се спомнати ниту Македонците ниту народите што живееле во Епир, што значи дека, според Теопомп (но и според други старогрчки автори кои ги наведовме), ниту Епир во антиката не бил грчка територија, а камоли Македонија („Меморандум за античките граници на Грција“; British documents of foreign affairs, Part I, Series F, Europe 1848 - 1914, Vol. 14 "Greece, 1847 - 1914", University publications of America).

Римскиот историчар **Тит Ливиј** (Titus Livius) е еден од ретките антички историчари на кого современата грчка историографија и пропаганда и прогрчки настроените автори, се повикуваат за да ја „докажат“ наводната „грчка етничка припадност“ на античките Македонци. Но, фактите зборуваат за нешто сосема поинаку. Да видиме за што станува збор.

Во еден извадок од своето дело „Историја на Рим“ (книга 31, поглавие 29) Тит Ливиј напишал дека Етолците,

Акарнијанците и Македонците биле „*луѓе со ист јазик*“ (на латински: "*esuide linguae homines*"). Бидејќи Етолците и Акарнијанците биле „Грци“ (народи кои живееле на територијата на денешна Грција), тоа значи дека и Македонците биле „Грци“. Па, да одговориме на овие забелешки.

Тит Ливиј живеел од 59 година пред Христа до 14 година по Христа. Тој (како Римјанин) оваа реченица ја напишал, пишувајќи за преговорите помеѓу балканските народи со Рим кои се одржувале во времето на римското навлегување на Балканот (II век пред Христа), Ова значи дека тој пишувал за настан што се случил речиси век и половина пред неговото раѓање. За ваквото негово тврдење можни се две објаснувања.

Првото објаснување го навестува самиот Ливиј, кој објаснува дека во негово време Македонците во извесен дел биле хеленизирани (што значи дека не биле Хелени, туку само дека дел од нив прифатиле делови од хеленската култура, исто како што и Грците прифаќале сегменти од македонската култура - што е сосема нормално меѓу два соседни народа).

Меѓутоа, и покрај тоа, Ливиј сосема јасно ги издвојува Македонците од Грците. Во истата (31 книга, 44), пишувајќи за омразата на Грците Атињани кон Македонците од времето на Филип Петти и за нивната желба, со помош на Рим, да се ослободат од Македонците, Ливиј пишува:

"Атињаните и нивните сојузници... во секоја прилика фрлаа клетви врз Филип, врз неговото семејство и врз неговото царство, врз неговите сили на копно и на море, како и врз целата раса и име на Македонците." (Подвлекувањето е мое). На англиски: *"...The people of Athens and their allies, their armies and fleets, should so often curse and execrate Philip, his children and his kingdom, his*

military and naval forces, and the whole race and name of the Macedonians.”

Ова сведоштво на Ливиј има далеку поголема тежина од сведоштвото за сличноста на јазикот помеѓу Македонците, Акарнијанците и Етолците, затоа што тој овде посочува на етнички („расни“) разлики помеѓу Македонците и Грците, за разлика од јазикот кој може да биде менлива категорија.

Второто објаснување го наведуваме само како хипотеза за која натаму треба да се истражува со цел истата да се оспори или потврди. Имено, Акарнанија и Етолија граничеле со Епир.

За етничкото потекло на Акарнијанците постојат контроверзни мислења.

Страбо ги сметал за „грчко племе“, меѓутоа Есхин, Теопомп и Павсанија не ги спомнуваат како Хелени во Амфикионскиот Совет, кој бил заедница на тогашните грчки племиња.

Се чини дека најкоректно за етничкото потекло на Акарнијанците пишува Тукидид. Тој тврди дека Акарнијанците (конкретно од градот Аргос) биле мешавина помеѓу Хелени и "барбари" (луѓе кои не зборувале грчки).

Постојат и ставови според кои Акарнијанците имале тракиско потекло. Така, на пример, за мајката на Темистокле, авторот Корнелиј Непа, напишал дека била Акарнијанка, а Плутарх во својата Биографија за Темистокле објаснува дека таа била Тракијка. (G. Sotiroff: *"The Language of Constantine the Great"*; *Elementa nova pro historia Macedono-Bulgarica*; Regina, Lynn Publishing Co., Saskatchewan, Canada, 1986 p. 20).

Доколку се пронајдат и други податоци за сродноста помеѓу Акарнијанците и Тракијците (какви што бугарскиот

историчар Сотиоров пишува дека постојат), тогаш еве одговор зошто Ливиј тврдел дека Македонците и Акарнијанците зборувале сличен јазик - ниту едните ниту другите не биле Грци.

Ист е случајот и со Етолците. И за нив постојат антички сведоштва според кои и тие биле луѓе кои зборувале поинаков јазик од Грците.

За границите во кои мигрирале и живееле Грците (Хелените) пишува и историчарот **Тукидид** (V и IV век пред Христа). Во своето познато дело „Пелопонеска војна“, тој пишува:

„На пример очигледно е дека земјата што сега се нарекува Хелада во минатото немала домородно население, туку напротив, миграциите биле честа појава...Најбогатото земјиште честопати ги менувало своите господари. Такви се областите што сега се викаат: Тесалија, Бојотија, најголем дел од Пелопонес, Аркадија и најплодните делови од остатокот од Грција.“
(“For instance, it is evident that the country now called Hellas had in ancient times no settled population; on the contrary, migrations were of frequent occurrence... The richest soils were always most subject to this change of masters; such as the district now called Thessaly, Boeotia, most of the Peloponnese, Arcadia excepted, and the most fertile parts of the rest of Hellas.”)
(“History of the Peloponnesian War”, Book 1).

Гледаме дека и според Тукидид Македоцните не биле третираны како дел од „грчкиот свет“.

Татјан Асириецот (Tatian the Assyrian) се родил во Асирија (територија во денешен Ирак) околу 120 година. Тој бил ранохристијански писател и теолог, кој зад себе оставил неколку вредни дела. Едно од неговите најпознати дела е „Обраќање до Грците“ во кое тој ги критикува античките грчки

автори дека незаслужено припишувале заслуги на Грците кои објективно не им припаѓале. Тој наведува кои сегменти од науката и уметноста Грците ги превзеле од други народи, а подоцна ги прикажувале како „свои“. Татјан воедно ја критикува и паганската митологија во полза на христијанството. Во продолжение пренесуваме дел од ова дело:

„Прво поглавие. Грците без причина тврдат дека ги измислиле уметностите.

О Грци, не бидете толку непријателски расположени кон барбарите и не гледајте со толкава злоба кон нив. Речиси сите ваши институции вие ги презедовте токму од барбарите. Најеминентните Телмесијани ја создадоа уметноста на волшебството, Каријците претскажувањето од ѕвезди, Фригијците и најстарите Исавријани предзнаците според летањето на птиците... На Вавилонците им ја должите астрономијата, на Персијанците магијата, на Египјаните геометријата, а на Феникијците азбуката и правилата за пишување. Пресатанете лажно да ги прикажувате овие изуми како ваши. Орфеј ве научи на поезија и музика, а од него научивте и за мистериите. Тусканите ве научија на вајарството, а од старите записи на Египјаните научивте како се пишува историја. Свирењето флејта го научивте од Марсија и Олимп - овие двајца Фригијци ја создадоа хармонијата од цевките на овчарите. Тиренците ја измислија трубата, Киклопите ковачкиот занает, а од поранешната кралица на Персијанците, како што ни кажува Хеланикус, сте го превзеле методот за пишување на плочи. Нејзиното име било Атоса. Затоа не бидете вообразени и пресатанете да се фалите со вашиот елегантен стил, бидејќи сè додека си се фалите самите себе, само вашиот народ ќе ви верува. Но, пристојноста наложува на секој разумен човек

да добие признание од други. Се смета дека секој народ треба да има единствен изговор на својот јазик. Но, како што стојат работите, вие самите не зборувате слично дури ниту во секојдневната комуникација. Начинот на кој зборуваат Дорците не е ист со јазикот на жителите на Атика, ниту пак Еолците зборуваат како Јонците, па заради постоењето на ваквата нескладност, јас навистина не знам кого од вас да го нарекувам Грк. И што е најчудно од сè, вие не си ги почитувате вашите автентични зборови, туку ја форсирате мешавината од барбарски зборови, кои од вашиот јазик создадоа каша... Вие исто така ја ставивте реториката во служба на неправдата и клеветите, продавајќи ја слободата на вашиот говор за пари и честопати претставувајќи една иста работа еднаш како лоша, а другпат како добра. Поезијата ја ангажираете да опишува војни и оружја и корумпираност на душата“.

На англиски: **THE GREEKS CLAIM, WITHOUT REASON, THE INVENTION OF THE ARTS. BE not, O Greeks, so very hostilely disposed towards the Barbarians, nor look with ill will on their opinions. For which of your institutions has not been derived from the Barbarians? The most eminent of the Telmessians invented the art of divining by dreams; the Carians, that of prognosticating by the stars; the Phrygians and the most ancient Isaurians, augury by the flight of birds; the Cyprians, the art of inspecting victims. To the Babylonians you owe astronomy; to the Persians, magic; to the Egyptians, geometry; to the Phœnicians, instruction by alphabetic writing. Cease, then, to miscall these imitations inventions of your own. Orpheus, again, taught you poetry and song; from him, too, you learned the mysteries. The Tuscans taught you the plastic art; from the annals of the Egyptians you learned to write history; you acquired**

the art of playing the flute from Marsyas and Olympus, - these two rustic Phrygians constructed the harmony of the shepherd's pipe. The Tyrrhenians invented the trumpet; the Cyclopes, the smith's art; and a woman who was formerly a queen of the Persians, as Hellanicus tells us, the method of joining together epistolary tablets: her name was Atossa. Wherefore lay aside this conceit, and be not ever boasting of your elegance of diction; for, while you applaud yourselves, your own people will of course side with you. But it becomes a man of sense to wait for the testimony of others, and it becomes men to be of one accord also in the pronounciation of their language. But, as matters stand, to you alone it has happened not to speak alike even in common intercourse; for the way of speaking among the Dorians is not the same as that of the inhabitants of Attica, nor do the Æolians speak like the Ionians. And, since such a discrepancy exists where it ought not to be, I am at a loss whom to call a Greek. And, what is strangest of all, you hold in honour expressions not of native growth, and by the intermixture of barbaric words have made your language a medley... You have, too, contrived the art of rhetoric to serve injustice and slander, selling the free power of your speech for hire, and often representing the same thing at one time as right, at another time as not good. The poetic art, again, you employ to describe battles, and the amours of the gods, and the corruption of the soul.

Овде јасно гледаме дека кога ги спомнува грчките дијалекти, овој ранохристијански писател воопшто не го спомнува македонскиот јазик како „грчки дијалект“.

Филозофот и говорник **Тразимах** (Trasymachus) е познат и како Тразимах од Халкедон, според местото на своето потекло. Се родил отприлика во 459, а починал во 400 година пред Христа. Од неговите дела сочувани се само фрагменти пренесени од други автори. Еден од нив бил и

Климент од Александрија (Климент Александриски), кој живеел во II и III век. Во своето дело „Строматис“ (6), Климент Александриски наведува извадок од говорот на Тразимах познат под насловот „За Ларисјаните“. Во овој говор Тразимах, спомнувајќи го македонскиот крал Архелај (владеел од 413 до 399 пред Христа), запишал:

"Зарем ние како Грци, ќе му бидеме робови на Архелај барбаринот?" (Shall we be slaves to Archelaus - Greeks to a Barbarian?).

Оваа изјава Тразимах ја дал по засилените тенденции на Македонија (конкретно на Архелај) за влијание врз атинските поседи во времето на Пелопонеската војна.

Веќе спомнавме дека терминот „барбарин“ во антиката означувал човек кој не зборува грчки, па оттаму јасно е дека ниту Тразимах не ги сметал античките Македонци за Грци.

Тукидид е антички грчки историчар, чие најпознато дело е "Пелопонеската војна". Се родил во Атина околу 460 година пред Христа, а починал околу 395 година пред Христа). Учествовал како командант во Атинската војска во Пелопонеската војна, која била најголемата војна на Балканот во V век пред Христа и се водела помеѓу Спарта и Атина.

Од аспект на темава што ја разгледуваме, неспорно е дека и за овој познат историчар, Македонците биле одделен народ во однос на Грците. Пишувајќи за границите во кои живееле Хелените (античките Грци) Тукидид пишува:

„На пример очигледно е дека земјата што сега се нарекува Хелада во минатото немала домородно население, туку напротив, миграциите биле честа појава... Најбогатото земјиште честопати ги менувало своите господари. Такви се областите што сега се викаат: Тесалија, Бојотија, најголем дел од Пелопонес, Аркадија и најплодните делови од остатокот од Грција.“ (For instance,

it is evident that the country now called Hellas had in ancient times no settled population; on the contrary, migrations were of frequent occurrence... The richest soils were always most subject to this change of masters; such as the district now called Thessaly, Boeotia, most of the Peloponnese, Arcadia excepted, and the most fertile parts of the rest of Hellas. ("The History of the Peloponnesian War", Book 1).

Гледаме дека Македонија не е ниту спомната во описот на „хеленските земји“.

Во истата (Прва книга) Тукидид ги нарекува Македонците „барбари“, т.е. луѓе кои не зборувале грчки (хеленски). Опишувајќи ја атинската војска во една битка во Пелопонеската војна, Тукидид пишува дека таа се состоела од „Хелени“ и „барбари“ (не-Грци кои војувале на страна на Атињаните). Притоа тој набројува кои народи дале своја војска како помош на Атињаните. Овде читаме:

„Хеленските единици кои беа со него (еден атински командант) ги сочинуваа: Амбракијците, Левкадијците и Анакторијанците, како и илјада Пелопонезијанци кои дојдоа во негова придружба. Барбарите се состоеја од илјада Каонијани... а со нив дојдоа и некои Теспротијани, кои исто како нив, немаа свој крал, некои Молосјани и Атинанајци, предводени од Сабилинт, застапник на кралот Тарип, кој се уште бил мал, како и некои Паравени водени од својот крал Ороед, придружувани од илјада Орестјани... Исто така имало и илјада Македонци, испратени од Пердика без знаење на Атињаните, но тие стигнале многу доцна. (Of Hellenes he had in his army Ambraciots, Leucadians, Anactorians, and the thousand Peloponnesians whom he brought with him, - of Barbarians a thousand Chaonians, who, having no king, were led by Photyus and Nicanor... With the Chaonians came the Thesprotians, who, like them, have no king. A Molossian and

Atintanian force was led by Sabylinthus, the guardian of Tharypas the king, who was still a minor; the Paravaeans were led by their king Oroedus, and were accompanied by a thousand Orestians placed at the disposal of Oroedus by their king Antiochus. Perdicas also, unknown to the Athenians, sent a thousand Macedonians, who arrived too late.) “The Peloponnesian War”, Book 1).

Да го спомнеме и историчарот **Херодијан**, кој живеел во II и III век. Во своето најпознато историско дело (посветено на историјата на Рим) и овој автор Македонците многу јасно ги третираше како одделен народ во однос на Грците. Така, на пример, во *Првата книга* (поглавие 3) Херодијан ја спомнува македонската династија Птолемеи која владеела со Египет. Притоа за кралот Птолемеј пишува:

„Птолемеј, наспроти законите на Македонците и на Грците, отишол толку далеку што се оженил со сопствената сестра.“ (*“Ptolemy, too, contrary to the laws of the Macedonians and Greeks, went so far as to marry his own sister.”*). (Herodian: “History of the Roman Empire“, 1961, Book 1, Chapter 3).

Во *Третата книга* (поглавие 2) Херодијан е уште подециден во истакнувањето на посебноста на Македонците во однос на Грците. Овде тој ги критикува Грците дека постојано се карале меѓу себе, си љубомореле едни на други и гледале да го уништат секого од нив што успева во животот. Заради тоа тој вели дека Грците како народ пропаднале, па така, уништени од својата алчност и злоба, тие станале лесен плен за Македонците, а подоцна и за Римјаните. Овде читаме: *„Оваа античка несреќа на Грците, тие постојано да се организираат во фракции едни против други и во својата алчност да ги уништат оние кои се поуспешни од нив, ја доведе Грција до уништување.*

Нивните дамнешни кавги и внатрешни непријателства ги направија лесна жртва на Македонците и робови на Римјаните. Ова проклетство од љубомора и злоба стигна дури и до побогатите грчки градови од нашево време.“
(“This is an ancient failing of the Greeks; the constant organizing of factions against each other and their eagerness to bring about the downfall of those who seem superior to them have ruined Greece. Their ancient quarrels and internal feuds had made them easy prey to the Macedonians and slaves to the Romans, and this curse of jealousy and envy has been handed down to the flourishing Greek cities of our own day.”)

На крајот како лик од антиката кој сосема јасно ги издвоил Македонците од Грците како два посебни народа, ќе го спомнеме најпознатиот македонски цар **Александар Трети Велики Македонски** (356 - 323 год. пред Христа).

Денес се зачувани извадоци од негови артикулации (писма и говори) објавени од страна на старогрчкиот историчар Аријан, кој ги превзел овие материјали од историското дело посветено на Александар, напишано од александровиот генерал (а според некои извори и полубрат) Птолемеј. Ова историско дело денес е зачувано само во фрагменти пренесени од неколку други антички историчари.

Аријан го пренесува говорот (преземен од загубеното дело на Птолемеј) што Александар Велики Македонски го одржал пред своите офицери кога тие, на барање од војниците, одлучиле да не го следат натаму во конечното освојување на Индија и преморени посакале да се вратат во своите домови. Кога Александар сфатил што се случува, ги повикал на состанок своите офицери и им се обратил со зборовите:

„О Македонци и грчки сојузници забележувам дека кога би ве повел во нови потфати нема веќе да ме следите со

стариот дух.. Ве повикав на состанок за да донесеме заедничка одлука: дали ќе продолжиме натаму како што посакувам јас или ќе се вратиме назад како што посакувате вие. (...) О Македонци и грчки сојузници, останете цврсти!... Каква голема и благородна работа ќе остваревме ние, ако мислевме дека е доволно спокојно да живееме во Македонија и само да си ги заштитуваме нашите домови, бранејќи се од обидите да бидеме потчинети од Тракијците на нашите граници, од Илирите и Трибалите или можеби од оние Грци кои сакаат да го загрожат нашиот конфор.“ (Arrian, *Anabasis*, Chap. XXV).

На англиски: „*O Macedonians and Grecian allies, seeing that you no longer follow me into dangerous enterprises with a resolution equal to that which formerly animated you, I have collected you together into the same spot, so that I may either persuade you to march forward with me, or may be persuaded by you to return... But, O Macedonians and Grecian allies, stand firm! ... But what great or glorious deed could we have performed, if, sitting at ease in Macedonia, we had thought it sufficient to preserve our own country without any labour, simply repelling the attacks of the nations on our frontiers, the Thracians, Illyrians, and Triballians, or even those Greeks who were unfriendly to our interests?*“ (Arrian, “Anabasis”, Chap. XXV-XXVI).

Во овој говор на Александар, зачуван од загубената историја на Птолемеј, недвосмислено се гледа дека самиот најпознат македонски цар правел јасна разлика помеѓу Македонците и Грците како два посебни народа. Тој овде не само што одвоено им се обраќа со "*Македонци и грчки сојузници*", туку и децидно објаснува дека Македонците во Македонија можеле да бидат загрозени од своите соседи: Илири, Тракијци, Трибали и - Грци!

*

Постојат уште многу антички и подоцнежни сведоштва за етно-културната посебност на Македонците во однос на Грците. Повеќе детали за оваа тема ве повикуваме да го посетите You Tube каналот „Aleksandar Donski History Channel“ и да ги погледнете сите четириесет епизоди од документарната серија „The Ancient Macedonians were not Greeks“ („Античките Македонци не биле Грци“) во која се објавени цитати од близу педесет антички автори кои во своите дела сосема јасно ги издвојувале Македонците и Грците како два посебни народи.

2. ГРЧКАТА ИСТОРИОГРАФИЈА ТВРДИ: ЈАЗИКОТ НА АНТИЧКИТЕ МАКЕДОНЦИ БИЛ ДИЈАЛЕКТ НА ГРЧКИОТ

Денешната грчка историографија и прогрчки ориентираните автори во странство тврдат дека јазикот на античките Македонци биле дијалект на грчкиот, т.е. дека Македонците и Грците можеби биле два различни народи, но имале исто потекло и затоа јазиците им биле слични. Веќе наведовме сведоштва од десетици антички автори (меѓу кои доминираат токму старогрчките) кои сосема јасно ги третираше Македонците и Грците као два посебни народи. Вакви сведоштва постојат и во однос на посебноста на нивните јазици.

Еден од овие докази претставува фрагмент од папирус, за кој се смета дека претставува дел од изгубеното дело под наслов „Историја на наследниците“ (*“History of the ancestors”*) од античкиот грчки историчар Аријан (кој живеел од околу 92 до 175 година по Христа). Во овој папирус (PSI XII.1284), спомната е една епизода од македонската историја во која е јасно потенцирана посебноста на македонскиот јазик. Овде читаме дека секретарот на Филип и на

Александар Велики Македонски, по име Евмен (цитат): „...испратил напред еден човек, по име Ксение, кој зборувал македонски...” (“...sent a man called Xennias, who spoke **Macedonian...**”) за да преговара со Македонската војска на Неоптоломеј. Овој настан се случил околу 321 година пред Христа.

Непобитни сведоштва за посебноста на јазикот на античките Македонци дал и грчкиот антички историчар Плутарх (кој живеел од 45 до 120 година по Христа).

Во својата биографија за Евмен, опишувајќи го појавувањето на Евмен пред македонските војници, Плутарх запишал:

„При првото видување на нивниот омилен генерал, војниците го поздравиле на македонски јазик, засвечиле со оружјето и со силни повици го предизвикаа непријателот да нападне, сметајќи дека тие се непобедливи додека тој беше на чело.” (На англиски: “...**On the first sight of the general of their heart, the troops saluted him in the Macedonian language, clanked their arms, and with loud shouts challenged the enemy to advance, thinking themselves invincible while he was at their head.**”). Преводот на Плутарх е направен од Џон Лангхорн (John Langhorne), во соработка со неговиот брат Вилијам (William). Џон живеел во XVIII век, бил познат англиски поет. Овој превод се појавил во 1770 година, податок кој доволно сведочи за непристрасност, бидејќи овој ракопис бил отпечатен преку половина век пред појавата на грчката држава, во XIX век).

Плутарх го спомнува македонскиот јазик и во својата биографија за Марко Антоние. Познато е дека по смртта на Александар Велики Македонски неговата империја се распаднала, а со нејзините делови останале да владеат неговите врвни војсководители. Така, на пример, неговиот

војсководител, другар од детството (а според некои извори и полубрат) Птолемеј Први останал да владее со Египет и некои околни земји. Тој ја основал династијата Птолемеи, која останала да владее со Египет и по неговата смрт. Најпознат потомок на оваа македонска династија е славната египетска кралица Клеопатра Седма. Во Биографијата за Марко Антоние, Плутарх посветува поголем простор на ликот на Клеопатра. Притоа тој индиректно споменува дека нејзиниот мајчин јазик бил македонскиот. Плутарх пишува:

*„Беше вистинско задоволство да се слуша звукот на нејзиниот глас со кој, како инструмент со многу жици, таа преоѓаше од еден јазик во друг, така што, имаше само неколку барбарски народи со кои разговараше преку преведувач, додека со поголемиот дел од нив таа директно разговараше. Такви беа: Етиопјаните, Троглодите, Евреите, Арапите, Сиријците, Медите, Партијците и многу други, чии јазици таа ги научи. Тоа беше уште поизненадувачко затоа што повеќето од нејзините предци кралеви одвај се мачеа да го научат египетскиот јазик, а некои од нив прилично го запоставија и **македонскиот**. (“It was a pleasure merely to hear the sound of her voice, with which, like an instrument of many strings, she could pass from one language to another; so that there were few of the barbarian nations that she answered by an interpreter; to most of them she spoke herself, as to the Ethiopians, Troglodytes, Hebrews, Arabians, Syrians, Medes, Parthians, and many others, whose language she had learnt; which was all the more surprising, because most of the kings her predecessors scarcely gave themselves the trouble to acquire the Egyptian tongue, and several of them quite abandoned the Macedonian.”).*

Преведувачот на Плутарх на англиски, Џон Драјден, живеел од 1631 до 1700 год.

Ова многу значајно сведоштво од Плутарх зборува дека мајчиниот јазик на Птолемеите бил токму македонскиот јазик. Гледаме дека, според Плутарх, некои од нив (веројатно поради политички причини) го запоставувале македонскиот јазик на сметка на заедничкиот јазик *коине*, за кој ќе пишуваме во продолжение. Но, Плутарх не пишува такво нешто и за Клеопатра, што значи дека таа си го задржала својот мајчин македонски јазик.

Постојат и други сведоштва од Плутарх во врска со посебноста на македонскиот јазик. Некаде околу 75 година по Христа, врз основа на постари дела, Плутарх напишал биографија на Александар Велики Македонски. Во оваа биографија (глава 53), опишувајќи расправија помеѓу Александар Македонски и еден негов пријател, Плутарх запишал:

„Александар... рипнал на нозе и почнал на македонски да ги довикува своите штитоношци, што беше знак за голема вознемиреност“. (*“For breaking from them, he (Alexander) called out aloud to his guards in the Macedonian language, which was a certain sign of some great disturbance in him...”* (Plutarch, *Parallel Lives, Alexander*).

Ова сведоштво всушност се однесува на настанот кога Александар помислил дека животот му е загрозен од неговиот другар Клит со кого се расправале во пијана состојба. Во еден миг Александар помислил дека Клит сака да го нападне, па ги повикал своите телохранители (штитоношци) да го заштитат. Плутарх јасно пишува дека тој нив ги повикал на македонски јазик.

За да го објасниме значењето на ова сведоштво од Плутарх, потребно е прво да укажеме на неколку моменти. Познато е дека официјален јазик во Македонската империја (па и во војската) за време на македонската доминација бил јазикот *коине*. Тоа бил мешан јазик, создаден главно од

елементи од грчките дијалекти, иако во јазикот коине имало зборови и од македонскиот јазик, но и од други јазици. Овој јазик Александар го вовел заради практични причини. Веројатно тој бил свесен за веројатноста дека ќе наидел на проблем и отпор доколку се обидел сосила да го наметнува на разните народи во својата империја, за нив непознатиот, македонски јазик.

Значи, коине бил еден вид мешан (заеднички) јазик, кој бил форсиран и подоцна од македонските династии како универзален јазик во земјите со кои владееле, исклучиво заради полесна комуникација помеѓу различните народи (чији припадници во добар дел имале претходни познавања од грчките дијалекти преку поморската и копнена трговија и друг вид комуникација, па полесно им било да комуницираат на тој јазик отколку на непознатиот македонски јазик.

Денес научниците се склони да веруваат дека јазикот коине всушност бил еден вид есперанто во тоа време. Како илустрација за ова ќе го спомнеме пишувањето на д-р Чарлс Френсис Потер, кој инсистира на фактот дека јазикот коине не бил „чист“ грчки јазик, туку дека бил еден вид есперанто - мешавина од повеќе тогашни јазици. Во врска со ова д-р Потер, во својата книга "*The Lost Years of Jesus Revealed*" (1958 и 1962 год.); пишува дека јазикот коине бил мешавина од различни јазици и дека истиот настанал како резултат на освојувањата на Александар Македонски на тогашниот познат свет. Тој пишува дека коине бил заеднички или универзален јазик на тоа време, еден вид есперанто, што се употребувал во конверзацијата, во комерцијалата и во пишувањето со векови пред и по првиот век по Христа...

Уште подециден е српскиот црковен историчар Веселиновиќ, кој во врска со карактерот на јазикот коине, уште во

1908 година, во својата книга „Лекции из Светог Писма - Законске књиге Старог Завета” запишал дека:

„Јазикот коине треба да го разликуваме од стариот класичен грчки јазик. Тој бил создаден во времето на Александар Велики како заеднички јазик за сите народи во Македонското царство. Бил наречен и како: заеднички или александриски дијалект, бидејќи главно се развивал во Александрија. На тој јазик било преведено Светото Писмо во времето на Птолемеј Филадельф...”

Од ова може да се утврди заклучокот дека Александар со своите војсководители и војска (во која, иако доминирале Македонците, имало и голем број Грци, Тракијци, Евреи и припадници на други народи), официјално комуницирал на јазикот коине.

Во мигот кога Александар помислил дека неговиот живот е во опасност, тој инстинктивно проговорил на својот мајчин јазик, на јазикот што најпрво го научил во животот и што најдобро го познавал, а тоа бил македонскиот јазик. Ваквото негово реагирање е во склад со човековата психологија. Неговата инстинктивна и миговна реакција на мајчиниот македонски јазик произлегла во критичен миг кога тој практично немал време да размислува како да ја склопи реченицата за повикување помош на туѓиот јазик коине, а едновремено знаел и дека неговите телохранители се исто така Македонци.

Македонците го користеле јазикот коине не само како јазик за комуникација со останатите народи, туку и во неговата писмена форма, па токму на овој јазик пишувале и античко-македонските автори. Но, користењето на одделен писмен јазик не мора да има никаква врска со етничкото потекло на народот што пишува на тој јазик. И денес имаме припадници на бројни народи кои пишуваат на јазик што не

соодветствува со нивното етничко потекло. Така, на пример, милиони Ирци, Шкоти, Велшани, но и припадници на африканските народи денес пишуваат исклучиво на англиски, но тоа не значи дека сите тие се „етнички Англичани“. Вакви примери има многу. Впрочем, во антиката во Европа главно се користеле два писмени јазици: коине и латинскиот, но тоа не значи дека во тоа време во Европа живееле само два народи.

Дека античките Македонци зборувале на посебен македонски јазик пишувал и латинскиот историчар Квинтиј Куртиј Руф (за кого пишувавме претходно). Опишувајќи ја случката за време на судењето на Македонецот Филота, тој запишал дека Македонците и Грците во тоа време комуницирале преку преведувачи.

Во врска со засебноста на јазикот на античките Македонци ќе издвоиме и други сведоштва.

На еден натпис во Македонија од 212 година по Христа девојчето Нике било запишано дека припаѓа на семејство кое „зборувало македонски“.

Посебниот македонски јазик (а не дијалект) го спомнува и познатиот римски филозоф Сенека (роден во 4 година пред Христа, а починал во 65 година по Христа). Во своето дело *“De consolatione ad Halviam”* (7,1), Сенека пишува за наследството што го оставил Александар Македонски Велики во Азија. Во врска со ова е запишано:

„Зошто денес среќаваме грчки градови во самото срце на земјите на барбарите? Од каде македонскиот јазик среде Индијците и Персијанците?“

Ова сведоштво се однесува на познатиот факт дека Александар Велики Македонски во дел од земјите што ги освоил оставил извесен број Македонци и Грци, кои таму останале да живеат. Дури и денес има луѓе од тие краевии кои

себеси се сметаат за потомци на војската на Александар Македонски.

За посебноста на јазикот на античките Македонци веќе наведовме и посредни нарративни антички сведоштва, кои се однесуваат на нарекувањето на Македонците како „барбари“ од страна на Грците, што во тоа време значело „луѓе кои не зборуваат грчки“.

Македонците се наречени „барбари“ од страна на Грците и во Лексиконот „Суда“ (пишуван од неколку антички и средновековни автори. Овој Лексикон, покрај десетиците илјади зборови, содржи и бројни извадоци од текстови на антички, претежно грчки, автори.

Во толкувањето на зборот „каусија“ (вид македонска капа, во „Суда“, непознатиот антички грчки автор пишува дека тоа била „вид барбарски покривач за главата“. Поради фактот што во е познато дека оваа капа била создадена и најмногу практикувана токму од Македонците, јасно е дека и овој антички грчки автор ги сметал Македонците за „барбари“.

Да го спомнеме и сведоштвото од Тукидид (V век пред Христа), кој во своето дело „Пелопонеската војна“ (втора книга) за припадниците на македонското племе Орести (кои живееле во близината на денешниот град Костур) запишал дека биле „барбари“.

И граматичарот Хесихиј (Hesychius) ги опишал Македонците како „барбари“. Во описот за значењето на зборот „сариса“ (долго копје на Македонската фаланга), тој запишал дека го користеле „барбарите Македонци“

Инаку, за Хесихиј се смета дека живеел во V век во Александарија и најверојатно имал грчко етничко потекло. Главно се занимавал со собирање на зборови од античките јазици и дијалекти, кои нему му се чинеле интересни. Со

текот на времето создал еден огромен лексикон во кој се застапени околу 51.000 зборови. Во големата „*Католичка енциклопедија*“ изнесени се претпоставки дека основа на овој Лексикон всушност бил некој постар лексикон, кој содржел зборови од античките јазици и кој настанал во првиот век по Христа, а Хесихиј само го дополнил. ("*The Catholic Encyclopedia*", *Volume VII* Copyright © 1910 by Robert Appleton Company Online Edition Copyright © 2003 by K. Knight,; Hesychius).

Во овој лексикон најмногу се застапени зборови од разни дијалекти на тогашниот јазик на Грците (Хелените), но постои цело поглавие кое носи наслов „*Зборови од народите*“ и во ова поглавие среќаваме извесен број зборови и од други јазици: персискиот, тракискиот, египетскиот, индискиот и други. Под посебен наслов во ова поглавие се опфатени и зборови од јазикот на античките Македонци.

Во склад со ова, во светски познатата енциклопедија „*Колумбија*“ (*The Columbia Encyclopedia, Sixth Edition. Copyright © 2001 Columbia University Press, naslov: Hesychius of Alexandria*) сосема коректно е презентирана вистината според која, Лексиконот на Хесихиј нуди податоци за, макар и сосема мала, реконструкција на некоизагубени јазици, меѓу кои посебно е потенциран јазикот на античките Македонци. Овде читаме:

„Хесихиј од Александрија живеел во V век и бил граматичар од Александрија. Познат е како составувач на непроценлив лексикон од необични зборови и изрази што се појавувале во грчките текстови. Материјалот бил собиран од специјални области (на пример медицина и сл.) од пишувањата на постари поети, како и од разни дијалекти и јазици. Овој лексикон претставува извор прак-

тично на целиот материјал што сега е достапен за некои од исчезнатите јазици, како што е случајот со античко-македонскиот јазик.” (*“Hesychius of Alexandria, fl. 5th cent. Alexandrian grammarian. Hesychius is known as the compiler of an invaluable lexicon, a glossary of unusual words and expressions occurring in Greek writings. The material is drawn from special languages (e.g., medical), from older poets, and from various dialects and languages. It is the source of virtually all the material now available on certain vanished languages, such as ancient Macedonian.”*).

Интересно е да спомнеме дека содржината на Лексиконот на Хесихиј до денес сè уште не е целосно презентирана пред светската јавност.

3. ГРЧКАТА ИСТОРИОГРАФИЈА ТВРДИ: СИТЕ НАТПИСИ ПРОНАЈДЕНИ НА ТЕРИТОРИЈАТА НА АНТИЧКА МАКЕДОНИЈА БИЛЕ НАПИШАНИ НА ГРЧКИ

На прв поглед ваквото тврдење и навистина изгледа како убедлив аргумент во полза на грчките ставови во однос на потеклото на античките Македонци. Но, тоа воопшто не е така, а за да го потврдиме нашиот став ќе посочиме на неколку ноторни факти.

Како прво факт е дека не постои ниту еден натпис на грчки јазик на територијата на цела Македонија, кој датира од 5 век пред Христа, т.е. од времето пред првите посериозни контакти помеѓу Македонците и хеленската култура. Знаеме дека стари натписи на грчките дијалекти се пронајдени многу поодамна од 5 век пред Христа на територијата на денешна Грција, но такви натписи во Ма-

кедонија - нема! Како доказ за ова ќе спомнеме повеќе сведоштва на грчки археолози.

Грчкиот професор Пецас во својата статија под наслов „Едно свинче патешественик“ пишува дека не е пронајден ниту еден грчки натпис од постариот антички период во Македонија. (Подетално за оваа статија кај: Христо Андоновски: *“Јужна Македонија од древните до денешните Македонци”*, Скопје, 1995 год., стр. 19).

Истото го пишува и познатиот грчки археолог Андроникос, кој вели:

“Многу сум несреќен што во Вергина не пронајдов никаков натпис од петтиот век”. (Христо Андоновски, цит. дело).

Овој факт е признат дури и на официјалната веб-страница на интернет на Министерството за култура на Република Грција (барем во времето кога го правевме ова истражување). Во врска со најстарите познати натписи на грчки во Македонија, таму пишуваше:

“Досега најстарите антички пишани примероци во Македонија се натписите на вазните кои датираат од втората половина на шестиот век пред Христа. Овие натписи главно биле донесени од колонистите од јужниот дел на Грција, кои се доселиле на брегот на Македонија, а посебно на Халкидик.”

Како дообјаснување на овој цитат, ќе спомнеме дека и навистина на брегот од Македонија имало доселено извесен број грчки колонисти, кои таму егзистирале во колонии. Овде малку ќе се оддалечиме од темава, за да спомнеме еден факт кој денес не е многу популаризиран во грчката историографија. Имено, во времето на Филип Втори, познато е дека дошло до ширење на границите на Македонија. Една од првите мерки што Филип Втори ја презел во тој правец

било анектирањето на атинските колонии на територијата на Македонија, т.е. нивното приклучување кон матичната држава. Филип Втори насила влегол во овие градови од каде ги избркал грчките колонисти да се вратат назад на територијата на денешна Грција, а оние кои пружиле отпор, ги ликвидирал или ги продал како робје. Ова е сосема добро познато во историографијата. Само како илустрација, ќе наведеме извадок од книгата на современиот историчар Артур Вајгал, кој го опишува однесувањето на Филип Втори Македонски кон грчките колонии на македонска земја:

“Во 349 година пред Христа Филип повторно тргнал со својата војска на Халкидик, на источната страна на Солунскиот Залив, каде ја продолжил својата политика на задушвање на бунтовите на грчките населби. Го повикал Олинт, главниот град на овие колонии, конечно да се предаде... Но, осигурувајќи ја помошта од Атина, овој град ги затворил портите пред Македонците и пружал отпор се до 348 или 347 година пред Христа, кога бил срамнет со земја, а граѓаните биле продадени како робје”. (Артур Вајгал, „Александар Македонски”, во превод на македонски, Скопје, 1992, стр. 64).

И понатаму:

“Паѓањето на Олинт било голем шок за Атињаните, кои им испратиле значителна помош во луѓе и снабдување на несреќните колонисти, но да се разбереме Филип немал желба да биде во војна со Атина и сега бил целосно спремен за мировна спогодба со нив, бидејќи веќе немало други атински или грчки колонии на неговите непосредни крајбрежја. Тој само сакал, како што велел, да го исчисти своето родно крајбрежје од овие странски жители, кои немале никакво право на македонската земја.”

Практично Филип Втори постапил со грчките колонии на македонска земја како кон окупатори.

Ова значи дека најстарите натписи на грчки во Македонија всушност биле натписи на вазни донесени од овие грчки колонисти, кои живееле само на брегот од Македонија, а не и во внатрешноста. Продолжуваме со темата за натписите.

На истата веб-страница на Министерството за култура на Република Грција, во насловот *“Надгробни натписи”*, пишуваше:

“Најстарите надгробни натписи на камен, кои се зачувани во Македонија, припаѓаат на четвртиот век пред Христа.”

И овде јасно гледаме дека пред поблиските контакти на Македонците со грчката култура, т.е. пред 4 век пред Христа, во Македонија не се посведочени натписи на грчки, какви што имало во деловите на денешна Грција.

Слично пишува и во познатата американска општа ЦД „Гролиер“ енциклопедија (Electronic publish, Mindscape, Inc. 1995, Novato CA 94945).

Овде, старогрчкиот јазик дури не е спомнат ниту како говорен јазик во Македонија. Во насловот *“Грчки јазик” (Greek language)*, точно се наведени областите каде старогрчкиот говорен јазик бил во употреба во антиката и, притоа, воопшто не е спомната Македонија. Овде читаме:

“Античкиот грчки јазик бил говорен јазик во Грција, на Крит, во делови од источниот Медитеран и во западна и северна Анадолија, на Сицилија и во јужна Италија, на северната обала на Црно Море и делумно на северноафриканската и француската обала”.

Значи, Македонија воопшто не е спомната како подрачје на кое се говорел античкиот грчки јазик. Не држи

забелешката дека авторот, кога ја споменува денешна Грција, автоматски во неа ја вклучил и егејска Македонија, затоа што гледаме дека овде и Крит е спомнат одделно од Грција, иако тој денес е составен дел од неа. Инаку, автор на овој текст е Маргарет Алексиу, која овде се повикува на поголем број дела од еминентни странски и грчки автори (чиј подолг список го наведува на крајот од текстот).

Во врска со досега изнесеното, се поставува прашањето: Како е можно Македонија отсекогаш да била земја со грчка култура, до колку во неа не се пронајдени никакви натписи на грчки јазик од времето кога таа егзистирала без поблиски и помасовни културни врски со Хелените, а истовремено такви натписи се пронајдени низ цела денешна Грција? Како е можно Македонија отсекогаш да била „грчка земја“, кога се знае дека во Македонија тогаш воопшто не се ни зборувал грчкиот јазик (посебно не меѓу широките народни маси)? Навистина на овие прашања грчката историографија не може да даде одговор пред светската јавност.

Но, да претпоставиме дека античко-македонскиот јазик не постоел во својата писмена форма и дека прв писмен јазик на кој комуницирале античките Македонци бил грчкиот. Тоа воопшто не значи дека античките Македонци се Грци. Имено, во класичниот период само за Грците и за Римјаните се знае дека со сигурност имале свој писмен јазик. Па, зарем тоа значи дека сите народи што се користеле со нивното писмо и јазик биле Римјани или Грци? Ако гледаме така, испаѓа дека во целата антика постоеле само два народа, а тоа е несериозно и да се помисли. Дури и турко-монголските Бугари, по своето доаѓање од Азија на Балканот во 7 век, пишувале со грчкото писмо, кое, повеќе од век и пол, било официјално писмо во Првото Бугарско ханство/

царство. Па, зарем и тие биле Грци? А, што е со останатите тогашни народи: Илирите, Тракијците и други, кои исто така пишувале на грчки? Па, дури и Римјаните до 2 век пред Христа ги пишувале своите хроники на старогрчките дијалекти. Па, зарем и тие биле Грци се до 2 век пред Христа, за потоа, наеднаш, да станат Римјани? И денес имаме голем број такви примери во светот. Во некои африкански држави официјален писмен јазик е англискиот, о секако дека тоа не значи дека жителите на овие држави се Англичани. Исто е и со милионите доселеници во државите од англиското говорно подрачје. Голем дел од нив (посебно вторите и третите генерации) умеат да читаат и да пишуваат само на англиски, што не значи дека тие се етнички Англичани.

Значи, користењето на старогрчкиот писмен јазик од страна на античките Македонци (кое впрочем воопшто и не постоело пред 5 век пред Христа), не претставува никаков доказ дека античките Македонци биле Грци. Освен тоа, старогрчкото писмо воопшто не е автентично грчко, туку се знае дека тоа е само прилагодена варијанта на феникиското писмо.

Дури и подоцна кога некои Македонци го прифатиле и говорниот грчки јазик, тоа не значи дека тие биле Грци. Да се потсетиме на фактот дека и денес во светот постојат бројни народи, кои зборуваат на други јазици. Така, на пример, Бразилците зборуваат португалски; добар дел од жителите на Латинска Америка зборуваат шпански (иако не се Шпанци); додека Ирците, Шкотланѓаните и Велшаните, зборуваат на англиски, иако не се Англичани. Вакви примери има уште многу.

4. ГРЧКАТА ИСТОРИОГРАФИЈА ТВРДИ: СИТЕ ЛИЧНИ ИМИЊА НА АНТИЧКИТЕ МАКЕДОНЦИ БИЛЕ ГРЧКИ И ЗАВРШУВАЛЕ НА ГРЧКИОТ СУФИКС „ОС“.

Точно е дека во записите од старогрчките автори голем дел од имињата на античките Македонци завршувале на суфиксот „ос“, но тоа воопшто не значи дека тие имиња биле „грчки“. И не само тоа. Прашање е дали ваквите записи на македонските имиња воопшто одговарале на нивниот оригинален изговор. Вистинскиот изговор на личните имиња, но и на другите зборови од јазикот на античките Македонци, не може со сигурност да се утврди токму поради фактот што тие во најголем број стигнале до нашево време преку својата грчка транскрипција, а познато е дека старогрчките автори во своите записи вештачки ги грцизирале личните имиња (но и други зборови) од други народи. Во продолжение ќе наведеме извесен број вакви примери.

Познато е дека една од сопругите на Александар Македонски се викала Роксана. Тоа име стигнало до нашево време и денес е општо прифатено, не само кај нас, туку и во поголемиот дел од светската наука. Меѓутоа, за неупатените, ќе изгледа изненадувачки податокот ако кажеме дека името Роксана претставува само лоша грчка транскрипција на вистинското име на оваа бактриска принцеза, кое во оригинал отприлика гласело *Рушанак*. Значи, Рушанак, Грците ја претставиле како Роксана (секако во склад со сопствените јазични норми).

Уште подециден доказ за несигурноста на грчката транскрипција дава Херодот. Пишувајќи за географијата на земјата на Скитите, тој го дава оригиналното скитско име на една нивна река, а воедно ја дава и неговата грчка транскрипција. Херодот пишува:

“Оваа река Скитите ја викаат Пората, а Грците Пиретус”.

Ова сигурно дека е најдецидниот доказ од кој гледаме дека грчкиот завршеток “с” (на кој завршуваат и дел од античко-македонските лични имиња и друг вид зборови запишани од грчки автори) си го додавале самите грчки автори во транскрипцијата на речиси сите странски називи на кои наидуваа во тогашниот свет.

Ваков е случајот е и со другата жена на Александар Македонски. Кај грчкиот историчар Диодор Сицилијанецот нејзиното име е заведено како Статира, а во некои грчки извори истото ова име е заведено како СтатираС.

Аријан, пак, го споменува и нејзиното вистинско персиско име кое гласело Барсина, со напомена дека (цитат): *“Барсина обично ја нарекувале Статира”.*

Уште подрастичен пример за ова имаме кај името на египетскиот фараон Кхуфу. Името на овој фараон кај Херодот е запишано како КеопС и по ова име тој до денес останал познат, иако сигурно дека тој, кога би имал прилика своевременно да го слушне името КеопС, воопшто не би го ни разбрал истото, а камоли да помисли дека тоа би можело да биде неговото име. Во светски познатата ЦД енциклопедија Енкарта, во поднасловот за Кеопс читаме:

“Кхуфу, на грчки Кеопс, египетски фараон (околу 2638 - 2613 пред Христа)”.

Исто било и со името на египетскиот фараон Псамтик. И нему грчките автори му го промениле (грцизирале) името. Во истата енциклопедија Енкарта (цит. дело, наслов: Псамтик Први) пишува:

“Псамтик Први, на грчки, Псаметихос, крал на Египет (владеел 664-610 пред Христа)”.

Сепак најголеми јазични претумбации Херодот направил кога египетскиот фараон Снефру (таткото на Кхуфу) го прекрстил во РампсинитуС (!?), а истата судбина ја доживеал и синот на Кхуфу, кој се викал Реџедеф, а Херодот го запишал како МикеринуС (секако со обавезниот грчки завршеток “с”).

Грчкиот антички историчар Аријан средноазиската река Аму-Дарја ја именува како ОксуС, а за Сир-Дарја дава дури две сосема различни имиња: Џаксартес и Танаис (!?). Исто е и со реката Ченаб, која за Аријан се викала Акесинес. Понатаму реката Пир-Сар кај него е запишана како АорноС, реката Џелум како Хидаспес. Реката Рави е запишана како Хидраотес, а реката Беас како Хифасис.

Во Лексиконот “Суда” античките грчки автори го смениле и името на реката Драва, која овде е запишана како Драос (“Суда”, делта 1501).

Кај повеќе грчки историчари феникискиот град, познат кај нас под името Тир, е запишан како ТироС, иако неговото оригинално име, т.е. името што го употребувал народот што живеел во него, отприлика гласело Sor.

Има уште многу вакви примери.

За ваквата практика се свесни сите сериозни проучувачи на античкиот период. Така, на пример, францускиот историчар Ламартин во своето дело “Ve d’ Alexander le Grand” (Париз, 1859, стр. 54), во врска со ова ќе запише:

“Грците ги искривоколчувале дури и имињата на владетелите и војсководците со кои војувале. Тие на сè давале хеленски изглед, дури и во Индија и Персија...”

Уште подециден во посочувањето на оваа вистина е познатиот српски историчар Ж. Петковиќ. Во неговото дело: “Македонија старога века”, на стр. 1, читаме:

“Старите грчки историчари, кои најмногу служат како извор за историјата на Македонија, имале обичај да ги менуваат географските називи и личните имиња на другите народи и да ги дотеруваат според грчкиот начин на изговарање, па затоа денес е тешко да се најдат вистинските називи на тие преиначени топоними и имиња”.

Но, да се вратиме на личните имиња на античките Македонци, кои останале запишани со грчкиот заршеток “с”. Од каде знаеме дека тие стигнале до нашево време грцизирани? Што ако тие и во оригинал се пишувале и изговарале со грчкиот завршеток “с”? Одговорот на овие прашања е многу едноставен. Имено, точно е дека ние и навистина не го знаеме оригиналниот изговор на овие имиња, но затоа пак знаеме дека Грците во своите записи ги менувале (грцизирале) личните имиња буквално на сите народи со кои доаѓале во допир!

Така, на пример, речиси сите персиски лични имиња што ги сретнавме во делата од античките грчки автори, завршуваат на “с” (иако за Персијанците се знае дека не биле никакви Грци). Ќе наведеме подолг список од вакви грцизирани персиски лични имиња, преземени од делата на Херодот, Аријан, Диодор Сицилијанецот и други автори. Овие имиња се: АбулеутеС, АрсаеС, АрситеС, АзанеС, АриомардуС, АртифуС, АтибиеС, АртакаеС, АнтиксиС, АнтибелуС, АземилкуС, АместриС, АнисуС, АртохмеС, АхаменуС, АтизеС, АртаиктеС, АртеуС, АртинеС, АријандеС, АрхаемнеС, АрмамитраС, АспатинеС, АрбазуС, АморгеС, АриармнеС, АртабануС, АртаиктеС, АвтофрадатеС, АријабигнеС, АризуС, АвстанеС, АрбупалеС, АбулитеС, АртаксеркеС, АтропатеС, АриобарзанеС, АртониС, АстеС, АвтобареС, АртиболеС, БагуС, БагодараС, БагистанеС, БарксаеС, БесуС, БубакеС, БубареС, БарзентеС, ГергиС,

ГоргуС, ГобријаС, ДамастимуС, ДариуС, ДаурисеС, ДрипетиС, ДатамеС, ДотуС, ЗопируС, ИнтафернеС, ИтаматреС, КамбисеС, КандалуС, КатанеС, КируС, КсеркеС, КерасмиС, КерсиС, КлеофиС, КиберникуС, МазеуС, МаксамеС, МегадостеС, МавакеС, МедатеС, МирсуС, МитробузанеС, МитробеуС, МитробатеС, МитринеС, МаусолуС, МаситеС, МасагеС, МегабизиС, МардонтеС, МегасидруС, МитраустеС, НабарнеС, НифатеС, ОксатреС, ОрксинеС, ОксиартеС, ОксодатеС, ОкондобатеС, ОронтеС, ОтанеС, ОмареС, ОебареС, ОаризуС, ОчуС, ОронтобатеС, ПатизејтиС, ПрексаспеС, ПармуС, ПатирамфеС, ПиксодаруС, ПетинеС, ПигреС, ПаристаС, ПроексеС, РосакеС, РеомитреС, СабакеС, СисамнеС, СисинеС, СисимакеС, СисинеС, СисингамбриС, СикаС, СелдомуС, СпитробатеС, СпитридатеС, СиромитреС, СатибарзанеС, СтатираС, СмердиС, СинесиС, ТасијакеС, ТомагораС, ТитеуС, ТеспеС, ТиридатеС, ТабалуС, ТимнеС, ТимонакС, ТимондаС, ТритантехмеС, ТигранеС, ТетрамнестуС, ФарнакеС, ФрасаостреС, ФрадасменеС, ФерендатеС, ФарнабазуС, ФратафернеС, ХистаспеС, ХидриеуС, ХистанеС, ХистиеуС, ХидарнеС, ХегисистратуС, ХостаспеС, ЧоренеС и други.

Истата судбина ги снашла и топонимите, кои влегувале во склопот на персиската држава и кои, исто така, останале до нашево време грцизирани со завршетокот “с”. Некои од нив се: градовите: ДамаскуС, АнхиалуС, КадитиС, ТапсакуС, МириандроС, ТарсуС, ПриапуС, МиндуС, ОпиС, МалуС, МагарсуС, МаратуС, ТелмисуС, МилиаС, КизикуС, КиндуС, ЛампаксуС, ХекатонтапулуС, СабиктаС, КсантуС, КирополиС, АсоендуС, ХелмисуС, ФаселиС, КаспатируС, БиблуС, МиндуС, КаунуС, ИсуС, ТироС, КалиполиС, СестоС, СардеС и други; потоа, карпата АорнуС, реките: ГраникуС,

БумодуС, СангариуС, КиднуС, ТигриС, ПалакопаС, ПирамуС, ХермуС, Чоес, ЕуфратеС, СтибоетиС, АраксеС, АорноС, ЏакартеС, ТанаиС(второ име за ЏакартеС), ГиндеС, КаикуС, ЧоаспеС, ПинаруС, ФасиС,ОксуС, АцеС, ТапсакуС, ХалуС, АрабиуС, ПрактиуС; езерото СербониС; планините КасиуС, ТауруС, островот близу Арабија, ТилуС и други.

Но, не е ваков случајот само со персиските имиња и називи. Оваа судбина ги снашла и останатите народи. Така, на пример, од страна на Диодор Сицилијанецот, името на кралицата на Амазонките е запишано како ТхалестриС, а името на еден Египјанин како ДанауС.

Херодот, пак, ги споменува египетските владетели: ПсаметикуС, МоериС, СесостриС, РампсинитуС, КеопС, МикеринуС, АмасиС и АприС, како и ќерката на АприС, по име НитетиС. Овде се и имињата на уште неколку и Египјани, спомнати кај Херодот и Аријан, кои гласат: АмиртеиС, ПаусириС, ДолоаспиС, ПетисиС и други. И египетските градови кај Херодот останале запишани со завршетокот “с” (МемфиС, СаиС, ТебеС, ОасиС, Керка-соруС, ХелиполиС, КанобуС и други), а таков е случајот и со езерото МоериС (кај Аријан: МареотиС, з.м.) и со островот ПросопитиС.

Дури и името на единствената арапска река што ја спомнува Херодот го запишал како КоруС, а името на еден арабски град кај Аријан е запишано како ХерополиС. Имињата на единствените Либијци што ги спомнува Херодот се запишани како ИнаруС и ТанураС. Либискиот 'рт, пак, Херодот го запишал како СолеиС, а една либиска река е запишана како КинипС.

И фригиските лични имиња во спомнативе грчки наративни извори останеле запишани со завршетокот “с”:

АдрастуС, ГордиуС, МидаС, ПелопС и сл., а името на етиопскиот крал останало запишано како СабакуС.

Името на асирската принцеза останало запишано како НитокриС, а името на нејзиниот син како ЛабинетуС. Асирскиот крал што го изградил градот АнхиаулуС, останал запишан како СарданапалуС, а тој бил син на АнакиндараксеС.

И кај скитските имиња што ги запишал Херодот е истата приказна. Тој прво потенцира дека Скитите биле засебен народ, при што вели (цитат): “*Скитите... се најмладиот од сите народи.*” Притоа тој спомнува и дека тие си имале засебен јазик, при што наведува неколку нивни зборови, заедно со грчкиот превод. Сепак и личните имиња на поединци од овој засебен народ, тој ги запишал грцизирани: ТаргитауС, БористенеС, ЛеипосаиС, АрпоксауС, КолаксаиС, АриапитеС, СкилаС, ОктамасадаС, АријантаС, ТереС, ИдантирсуС и други, а така е и со имињата на скитските реки ГеруС, ЛикуС, ОаруС, ТиарантуС, АраруС, Напарис, ПиретуС, ОрдесуС и Хиргис. Името на едно скитско езеро го запишал како ПалуС МаеотиС, името на една област како: ЕksamпеуС, додека притоците на најголемата скитска река ги запишал како: ТираС, ХипаниС, БористенеС, ПантикапеС и ХипакируС. Инаку Херодот ги спомнува и имињата на скитските богови, кои исто така ги претставува со грчки имиња. Аријан го спомнува и скитскиот командант СатракеС, како и реката ПолитиметуС.

Херодот спомнува и некоја далечна западно-европска река, која се викала ЕридануС, при што, децидно потенцира дека тоа било грчкото име на таа река, а спомнува и две северни реки: Карпис и Алпис. Аријан спомнува и три средноазиски реки: ЕпардуС, АриуС и ЕтимандруС.

И илирските имиња во грчките извори останале запишани со завршетокот “с”. Некои од нив се: БардилиС, ПинеС, ГрабоС, ПлеуратоС и други, а грцизирани се и имињата на илирските топоними, како што се: ЕпидамноС, ДенусоС, ЛисоС, АнгруС и други.

Ист е случајот и со тракиските лични имиња. И од нив најголемиот број од страна на античките автори останале запишани со грчкиот завршеток “с”. Некои од нив се: МукакентоС, ЕптаикентоС, РодопиС, ДаоС, ПатоумаС, ОлоруС, ПатоумасоС, КретеуС, КарсиС, ТереС, СиталкеС и други. Тракиските реки кај Херодот се запишани како АтриС, НоеС и АртанеС, а овде е и областа СалмудесуС. Аријан ја споменува и тракиската планина ХемуС, реката ХебруС и градот КалатиС.

И имињата на Трибалите ја доживеале истата судбина. Така, на пример, грчкиот историчар Аријан ја спомнува трибалската река ЛигинуС, потоа трибалскиот град КалатиС, како и името на кралот на Трибалите, СирмуС.

Дури и индиските лични имиња во грчките извори биле грцизирани. Некои од нив се: АфрикеС, АкуфиС, ФарназатреС, ТаксилеС, МофиС, ЕмбисаруС, СасибисареС, ПоруС, СпитакеС, МероеС, СопеитеС, АртабатеС, ФегеуС, КсандрамеС, МисикануС, ПортикануС, ДандамиС, СандракотуС, СамбуС, КалануС, КофеуС, АсагетеС, а имињата на индиските реки останале запишани како: ИндуС, ГангеС, АкесинеС, ХидаспеС, ХидраотеС и ХифасиС. Имињата на два индиски града се запишани како СалмуС и ОробатиС, а на две планини како МеруС и ПарапамисуС (Хинду-Куш, која Аријан истовремено ја нарекува и Индискиот Кавказ).

Според ваквата тогашна грчка практика испаѓа дека народи со сосема различни култури, етничко потекло (па

дури и раси!), како што се: Персијанци, Египјани, Илири, Арапи, Либијци, Тракијци, Етиопјани, Скити, Индијци, Македонци и други, имале идентични (грчки) завршетоци на своите лични имиња(!?). Секако дека ова е несериозно и да се помисли. Но, и покрај сите овие факти, денешната грчка историографија и пропаганда ги користи грцизирано запишаните античко-македонски лични имиња (но и други зборови, топоними и сл.) како „доказ“ дека античките Македонци биле Грци (штом, нели, завршетокот на некои од нив бил грчки). Но, ако е така, тогаш денешните грчки пропагандисти би требало да тврдат дека и тогашните: Тракијци, Илири, Етиопјани, Асирци, Персијанци, Египјани, Либијци, Индијци, Итали и други народи биле Грци, бидејќи и лични имиња (но и топоними и други зборови) во грчките антички извори останале запишани со завршетокот „с“ („ос“ или „ис“). Меѓутоа, грчките историчари овој податок го премолчуваат, а го користат само кога се во прашање античките Македонци. Еве уште еден доказ за нивната необјективност.

Во прилог на оваа констатација е и фактот дека не сите имиња кои ги носеле античките Македонци биле запишани од старогрчките автори. Некои од ове имиња се откриени и на гробни и други натписи што значи дека нив ги запишувале самите Македонци. Дobar дел од овие автентични лични имиња воопшто не завршуваат на грчкиот суфикс „с“, па дури некои од нив повеќе асоцираат на имиња изведени од јазик близок до современиот македонски јазик отколку на имиња со грчки корен. Некои од ваквите лични имиња се: Адаја, Аниа, Гига, Дада, Даниа, Дамон, Дита, Дуле, Заика, Заимина, Ластен, Лика, Мама, Мамина, Манта, Мило, Мома, Момо, Нана, Пита, Платор, Руми, Сита, Скрита, Стасанор, Тато, Тате, Татаиа, Филина и други.

Во секој случај ако се споредат поголем дел од античко-македонските лични имиња што се среќаваат во литературата (без оглед на нивното потекло), со денешните што ги носат Македонците (конкретно презентирани во книгата: “Речник на личните имиња кај Македонците” од авторот Љубица Станковска, Скопје, 1992), ќе се утврдат бројни меѓусебни сличности. Некои од овие имиња дури се и целосно идентични со денешните македонски имиња. Други, пак, се модифицирале како женски имиња или како презимиња. Така, на пример, античко-македонското машко име *Александар* денес се среќава и како женско име *Александра*, но и како семејно презиме - *Александрови*. Некои од овие имиња, пак, претрпеле мали модификации, но не само што нивниот корен останал ист, туку и најголемиот број од гласовите се задржале со сосема малку променет редослед.

Поради сето ова се поставува прашањето: од кого денешните Македонци ги примиле овие бројни лични имиња, до колку наводно денешните Македонци немаат никаква врска со античките Македонци?

5. ГРЧКАТА ИСТОРИОГРАФИЈА ТВРДИ: ИМЕТО НА НАЈГОЛЕМИОТ МАКЕДОНСКИ ЦАР (НО И НА СИТЕ ДРУГИ АНТИЧКИ МАКЕДОНЦИ СО ТАКВО ИМЕ) БИЛО АЛЕКСАНДРОС, А НЕ АЛЕКСАНДАР

Кога сме кај изговорот на името а најпознатиот македонски цар Александар Трети Велики Македонски, точно е дека сите антички хеленски автори кои пишувале за него, неговото име го запишале како „Александрос“, но претходно докажавме дека старогрчките (хеленски) автори вештачки ги грцизирале сите имиња на странски народи на кои наидувале. Освен тоа сите зачувани написи од овие

автори во кои е спомнато името на овој цар биле напишани со векови по неговата смрт. Ниту еден од нив не бил негов современик за да потврди како тој навистина се викал. Така на пример еден од биографите на Александар, по име Диодор Сицилијанецот живеел речиси три века по смртта на Александар, а Плутарх ја напишал својата биографија за Александар речиси четири века по смртта на Александар, додека Аријан пишувал за Александар над четири века по неговата смрт. Исто или слично е и со другите антички автори.

Сепак, постојат зачувани записи за Александар кои биле запишани уште во времето кога тој бил жив и истите до денес егзистираат! Се работи за Вавилонските астрономски записи пишувани со клинесто писмо. Во некои од нив, името на овој македонски цар јасно е запишано токму како АЛЕКСАНДАР, а не како АЛЕКСАНДРОС!

Имено, за време на Вавилонска империја, но и подоцна, најважен храм за Вавилонците и Калдеаните (кои биле посебен народ под вавилонска власт што со текот на времето ја примил вавилонската култура и религија) бил храмот Есаглиа. Тоа всушност бил комплекс од храмови кој бил посветен на вавилонскиот бог Мардук. Во овој храм, од страна на свештениците, со години секојдневно се водел Астрономски дневник во кој биле регистрирани небесните појави. Во овој Дневник повремено биле запишувани и други податоци од секојдневниот живот (временските услови, нивото на реката Еуфрат, цените на храната, но и политички настани). Во Британскиот музеј во Лондон денес се чуваат дел од секојдневните записите од Астрономскиот дневник на Калдеаните, меѓу кои е спомнат и Александар Велики Македонски.

Во таблицата напишана во петтата година од владеењето на персискиот цар Дарие Трети, не само што е спомнато името на Александар, туку од зачуваните (иако прилично оштетени) фрагменти може да се насетат интересни податоци напишани автентично за време на самото негово влегување во Вавилон.

Во таблицата напишана во дванаесеттата година од владеењето на Александар од првиот до крајот на шестиот месец читаме:

Дванаесеттата година од кралот Александар во првиот месец, месечината стана видлива преку облаците. Од залезот на сонцето до залезот на месечината имаше облаци и јас не набљудував. Ноќта на првиот облаците поминаа низ небото. Беше многу облачно и се истури дожд. Ноќта на вториот месечината беше еден и пол лакт за Јупитер и еден лакт под Венера...

Овде името на македонскиот цар е напишано како „Александар“ (A-lek-sa-an-dar) и тоа очигледно во времето кога тој се вратил во Вавилон, непосредно пред да почине во тој град. Ова всушност е неспорен доказ дека неговото име во оригинал било АЛЕКСАНДАР, а не АЛЕКСАНДРОС, како што вештачки го грцизирале подоцнежните старогрчки автори, исто како што ги грцизирале имињата и на десетици други припадници на различни народи, вештачки додавајќи им го грчкиот суфикс „с“ („ос“).

Дека вистинското македонско име на најпознатиот македонски цар било „Александар“ (како што пишува во автентичниот Вавилонски текст со клинесто писмо запишан во времето кога тој живеел), а не „Александрос“, сметаат и некои современи историчари. Така, на пример, познатиот холандски историчар Јона Лендеринг (познат по својата книга за Александар Велики) во својот осврт за книгата

„Alexander the Great. Historical Sources in Translation“ од Waldemar Heckel, John Yardley (2004 год.) пишува:

Не смееме да ја исклучиме и можноста дека името Александар било македонско име со кое освојувачот на Азија бил познат кај своите сонародници.

6. ГРЧКАТА ИСТОРИОГРАФИЈА ТВРДИ: АНТИЧКИТЕ МАКЕДОНЦИ ГИ СЛАВЕЛЕ ГРЧКИТЕ БОГОВИ, ШТО ЗНАЧИ ДЕКА ТИЕ БИЛЕ ГРЦИ

За да одговориме на ваквиот став најнапред ќе потенцираме дека таканаречената „старогрчка митологија и религија“ во најголем дел воопшто не била грчка. Имено, до XVIII век се сметало дека оваа религија, т.е. митологија е автохтона грчка, но тогаш биле обелоденети податоци дека Грците својата религија во голема мера ја презеле од Феникијците (и од други тогашни индо-европски народи). Дека, за ова денес се знае во светската јавност, ќе приложиме цитат од познатата американска Гроелиер општа ЦД енциклопедија (CD Grolier electronic publishing, inc. Mindscape, Inc. 1995, Novato, CA 94945), каде за најголемиот број елементи од грчката религија и митологија, сосема јасно се тврди дека се позајмени од други различни култури. Во врска со ова, во поглавието „*Митологија*“, во поднасловот „*Грчка митологија*“ читаме:

“Грчката митологија содржи митолошки елементи од различни култури и истории.” (“Greek mythology contains mythological elements from different cultures and histories”).

Но, што е тоа што е позајмено од останатите религии? Одговорот гласи: повеќето од грчките божества воопшто не биле грчки. Така, на пример, за потеклото на врховниот бог Зевс, во оваа енциклопедија пишува:

„Индо-европскиот културен елемент во оваа митологија е претставен преку богот Зевс... Зевс е најглавното божество во грчката митологија. Тој има чисто индо-европско потекло и претставува божество, поврзано со симболот на небото и небесните феномени.“ (*“The Indo-European cultural element is represented in deities such as Zeus... Zeus is the most prominent deity of Greek mythology. He is clearly of Indo-European origin and is a celestial deity related to and symbolized by the sky and sky phenomena”*). (CD Grolier electronic publishing, inc. Mindscape, Inc. 1995, Novato, CA 94945, "Greek Mythology").

Значи, гледаме дека најпознатиот „грчки бог“ Зевс, воопшто не е грчки. Или поточно, колку е грчки, толку е и македонски, и толку им припаѓа на сите народи што го славеа во тоа време.

Исто е и со богот Посејдон. Во врска со него, на истото место, читаеме:

„Посејдон претставува оригинално индо-европско божество и тој е постар брат на Зевс.“ (*“Poseidon was originally an Indo-European deity and an elder brother to Zeus”*). (CD Grolier electronic publishing).

За „грчкиот“ Аполон, малумина знаат дека претставува азиско божество, увезено од Сибир, каде опстојувало поврзано со азиските племенски шамански култови. Еве што пишува во оваа енциклопедија за ова „грчко“ божество:

„Аполон потекнува од Сибир и се смета дека силата на неговиот култ потекнува од племенскиот шаманизам на тој простор, а не од култот на Дионис во Делфи.“ (*“Apollo originated in Siberia and the ecstatic powers attached to his cult were derived from the tribal shamanism of that area rather than from the Dionysian cult at Delphi.”*). (CD Grolier electronic publishing).

Да го спомнеме и богот Дионис. Тој бил бригиско божество, но прво се славел кај Македонците, а дури потоа кај Грците.

Во спомнатата ЦД Гролиер енциклопедија, во врска со славењето на Дионис од страна на Македонците, пишува дека Дионис на Балканот најнапред бил славен од Македонците (иако е спомнато неговото и бригиско потекло). Овде читаме:

„Дионис не е индо-европско божество. Тој најверојатно има бригиско потекло, чиј култ најпрво поминал во Македонија, а потоа во Тесалија и Беотија... (“Dionysus was not an Indo-European deity, but was probably of Brygian origin, whose cult first flourished in Macedonia, and then in Thessaly and Boeotia.”).

Познато е дека во етногенезата на античките Македонци, стариот балкански народ Бриги имал значителна улога, па секако дека оттаму е и присутноста на овој бог меѓу Македонците.

Голем број ликови од оваа митологија потекнувале и од Тракија, од илириските земји, од Африка и од Азија, што значи дека и тие немале грчко потекло.

Дури и „Таткото на историјата“ Херодот пишува дека повеќето грчки божества воопшто не биле грчки. Во врска со потеклото на грчките божества Херодот во својата „Историја“ пишува:

„Некои од овие богови (со исклучок на Нептун) верувам дека Грците ги презедоа од Пелазгите. За Нептун, пак, тие дознаа од Либијците, кои отсекогаш го славеа.” (“The gods, with whose names they profess themselves unacquainted, the Greeks received, I believe, from the Pelasgi, except Neptune. Of him they got their knowledge from the Libyans.”).

Кои биле Пелазгите од кои (според Херодот) Грците ги превзеле боговите?

Етничкото потекло на Пелазгите не е утврдено. Херодот (кој бил нивни современик) е дециден во тврдењето дека тие не биле Грци и дека зборувале на неразбирлив јазик за Грците. Херодот пишува и за непријателствата помеѓу Пелазгите и Грците. Тој пишува и дека Пелазгите живееле и во Македонија, во областа Крестонија. Во врска со ова Херодот пишува:

“Од своја страна, мислам дека Пелазгите беа барбарски народ” (“The Pelasgi, on the other hand, were, as I think, a barbarian race...”).

За Пелазгите од македонската област Крестонија Херодот е уште подециден:

“Со сигурност се знае дека народот во Крестонија зборува на јазик кој е различен од соседните јазици”. (“For it is a certain fact that the people of Creston speak a language unlike any of their neighbours...”).

Имајќи ги предвид овие факти целосно се поништува тврдењето според кое античките Македонци биле „Грци“ затоа што се молеле на „грчките богови“ (!?). Овие божества (од индоевропско и азиско потекло) подеднакво им припаѓале и на античките Грци и на античките Македонци, но и на други балкански народи. За да го објасниме ова подобро ќе направиме една споредба со христијанството. Денес стотици милиони христијани припадници на разни народи се молат и веруваат во Исус, иако тој формално се родил како припадник на арамејскиот народ. Никој денес не тврди дека сите оние кои веруваат во Исус се „етнички Арамејци“. Но, токму таква е состојбата кај современата грчка историографија во однос на античките Македонци. Оваа историографија апсурдно тврди дека штом Македонците

верувале во Зевс, Аполон, Посејдон... тоа значи дека тие биле „етнички Грци“, иако во овие богови верувале и Тракијците, Илирите, Пелазгите и други балкански народи и иако најголем дел од овие богови воопшто немале грчко потекло.

Но и во славењето на заедничките богови постоела изразена разлика во **начинот** на нивното славење. За да го појасниме ова, ќе наведеме еден современ пример. Да ја земеме католичката вероисповед. Денес, речиси секој католички празник е поврзан со одредени народи обичаи, т.е. со одреден „начин“ на неговото празнување (се разбира, покрај универзалните општо-католички обреди). Токму по специфичноста на овие обичаи народите се разликуваат. На пример, постои забележителна разлика во обичаите и обредите за време на Божик кај Полјаците и кај Чесите (а сигурно дека е така и со народните обичаи и обреди, поврзани и со другите празници, и тоа кај сите останати католички народи). Значи, во случајов, имаме Полјаци и Чеси (кои веруваат во ист Бог), но имаат различен начин во славењето на тој Бог (од аспект на народните обичаи и обреди).

Така било и со Македонците и Грците. И едните и другите го славеле Зевс, но на прилично различен начин.

Еден од најавторитетните светски проучувачи на античка Македонија д-р Јуџин Борза, во врска со ова ќе запише:

„Веќе видовме дека Македонците почитувале многу божества што ги почитувале и Грците, но исто така е сосема јасно и дека начинот на таквото почитување бил значително поинаков. Така, на пример, од периодот на Аргеидите (Македонска династија, з. м.) сè уште нема откриено ништо што би личело на грчките храмови, кои во

Грција се главните јавни религиозни споменици.” (Eugene Borza: „In The Shadows of Olympus - The Emergence of Macedon“, ISBN 0-691-05549-1).

Исто така, Македонците честопати користеле свои македонски имиња за овие заеднички индо-европски богови. Подоцна, истата практика ја прифатиле и Римјаните кои, на заедничките индо-европски и балкански богови им дале свои називи, иако нивните карактеристики останале исти. Така, на пример, Зевс кај Римјаните станал *Јупитер*, Хера станала *Јунона*, Артемида станала *Дијана* и така натаму. Па, зарем тоа што Римјаните ги прифатиле речиси сите т.н. *грчки богови*, воопшто значи дека Римјаните се Грци?

Но, дали постоеле и оригинални македонски богови? Одговорот на ова прашање е потврден. За жал, под влијание на грчката пропаганда, во добар дел од светската историографија, дури и некои од чистите македонски богови се третирано како „*грчки*”.

Оригинални античко-македонски божици биле познатите музи! За првпат нивниот култ бил посведочен во македонската област Пиерија, а оттаму тие биле прифатени од Грците. Во спомнатата ЦД Гролиер енциклопедија во насловот „*Muses*”, читаме:

„Музите ... понекогаш биле нарекувани како Пиериди, според нивниот првобитен дом Пиерија во Македонија, од каде честопати го посетувале изворот на Аганипа.” (“*The muses... Sometimes called the Pierides, after their early home, Pieria, in Macedonia, frequented the fountain of Aganippe on Mount Helicon*”).

Значи и музите потекнуваат од верувањата на Македонците кои, да потсетиме, според самите тогашни Грци, зборувале на, за нив, неразбирлив македонски јазик и кои затоа биле нарекувани *барбари*.

Во религиозниот корпус на античките Македонци припаѓале и боговите кавири. Херодот смета дека култот на кавирите бил донесен од Пелазгите, кои во тоа време живееле и во Македонија и кои (според Херодот) исто така зборувале на неразбирлив јазик за Грците.

Друг значаен култ за Македонците култот на легендарниот митски пејач Орфеј, кој според верувањата, бил роден во Македонија. Впрочем, минималното познавање на митологијата покажува дека Орфеј бил син на музата Калиопа, чие македонско потекло веќе го спомнавме. Орфеј, не само што бил роден во Македонија, туку тој бил и погребан во нашата земја. Неговиот гроб се наоѓал во подножјето на Олимп во јужна Македонија и на неговиот надгробен споменик биле испишани стихови од еден македонски поет.

Како античко-македонски бог треба да го споменеме и богот на лекувањето *Дарон*.

Друго античко-македонско божество, кое го немало кај Грците, била божицата *Ма*. Во Македонија се посведочени повеќе примери на наоди со претстави на оваа божица, додека вакви наоди во Грција - нема! Инаку, за божицата *Ма* се смета дека е од старо македонско-бригиско потекло и истата кај Македонците, си имала свои македонски специфичности, кои ги нема кај другите народи (иако кај секој народ постоело божество со слична улога на Пра-Мајка).

И Херакле бил славен во Македонија како посебен македонски бог, а таков бил случајот и со божицата Зеирена (која имала засебни македонски епитети), а по својата содржина потсетувала на грчката Афродита.

И македонскиот бог на војната (што Грците го спомнуваат како „македонски Арес“), како и македонските божици, кои имале аналогија во грчките нимфи и грации,

исто така си имале свои засебни македонски имиња и со тие имиња биле славени од страна на Македонците.

Во продолжение ќе направиме преглед и на потеклото на авторите кои ја создале таканаречената „грчка митологија“, како и на потеклото на некои други ликови од оваа митологија.

Таканаречените „старогрчки богови“, заедно со сите други митолошки ликови, се производ на трудовите на неколку антички автори кои нив ги создале. Во продолжение ќе направиме краток осврт кон потеклото на овие автори.

Во науката е добро познато дека оваа митологија за прв пат во пишаните извори се има појавено во три дела (кои биле објавени со релативно мала временска разлика). Овие дела се сметаат како фундаментални за оваа митологија. Во врска со ова ќе цитираме извадок од светски познатата енциклопедија „Микрософт Енкарта“ во која за првите писмени пројави поврзани со оваа митологија читаме:

“Грчката митологија... главно содржи разновидни приказни и легенди за различни божества. Грчката митологија го достигнала својот целосен развој во 700-те години пред Христа. Три класични колекции на митови: “Теогонија” на поетот Хесиод, како и “Илијадата” и “Одисеја” од поетот Хомер, се имаат појавено отприлика во тоа време.”(Microsoft Encarta, USA, 1998, “Greek mythology”).

Значи првите три фундаментални дела на т.н. “грчка митологија” се: “Теогонија” од Хесиод, како и “Илијадата” и “Одисеја” за кои се смета дека се напишани од Хомер.

Во врска со делото “Теогонија” на Хесиод, во Енкарта читаме:

“Теогонијата го прикажува настанокот на светот, кој се случил од хаос, потоа раѓањето на боговите, како и

опис на нивните доживувања”. (Енкарта, цит. дело, наслов: “Хесиод”).

Значи гледаме дека Хесиод е првиот автор што систематски ги презентирал клучните настани од оваа митологија. Но, она што е за нас интересно е дека Хесиод во своето дело “Теогонија” ниту еднаш не спомнува Грци, ниту каков било друг збор изведен од овој етноним (*грчки, грчка* и сл.). Потсетуваме дека Хесиод живеел отприлика во 8 век пред Христа.

Исто е и со останатите две фундаментални дела на т.н. “грчка митологија”, а тоа се “Илијадата” и “Одисеја”. И во нив, со ниту еден збор, не е спомнат етнонимот “Грци”! Поради ова, се поставува прашањето: каква е таа “грчка митологија”, кога во нејзините први и фундаментални дела не се спомнати ниту Грци, ниту пак каков било друг збор изведен од овој етноним (*грчки, грчко* и сл.)?

Но тоа не е сè. Ако направиме преглед на етничкото потекло на најзначајните антички и средновековни автори (креатори) на оваа митологија ќе се добијат уште поизненадувачки податоци во прилог на нејзинот не-грчки карактер. Светски познатиот проучувач и познавач на оваа митологија Карлос Парада, има извршено детални анализи на сите досега познати антички и средновековни дела во кои се застапени митови од т.н. “грчка митологија”. Карлос Парада е автор на голем број научни трудови посветени на оваа митологија во кои се наведени сите ликови и настани во неа. Тој толку педантно ја обработил оваа митологија што дури направил преглед на нејзините најзначајни автори (практично - нејзини креатори) во кој пресметал кој автор со колку редови од своите дела придонел кон создавањето на оваа митологија. Врз основа на тоа Карлос Парада пресметал и кој (антички или средновековен) автор со колкав

процент учествувал во создавањето на делата, кои целосно или делумно, се посветени на ликови и содржини од оваа митологија. Дел од трудовите на Карлос Парада се објавени во неговата книга “Genealogical Guide to the Greek Mythology” (Studies in Mmediterranean Archaeology, Vol. 107, Coronet Books; ISBN: 9170810621, Philadelphia, USA, 1993). Овие трудови се објавени и на ЦД, а ги има и на Интернет.

Повикувајќи се на педантните истражувања на овој светски познат современ познавач на т.н. “грчка митологија” се забележуваат следните резултати.

Најзастапен автор чии дела биле посветени на ликови и настани од оваа митологија е античкиот писател Аполодор (Apolodorus). Карлос Парада пресметал дека од севкупниот досега познат литературен опус на т.н. “грчка митологија”, Аполодор учествува со 2389 редови или со околу 19%.

По него следуваат античките автори Павсанија (Pausanias) и Хигин (Hyginus). Во целокупниот досега познат литературен опус на оваа митологија Павсанија учествува со вкупно 1318 редови (околу 12%), додека античкиот автор Хигин учествува со вкупно 1259 редови (од неговите две дела: “*Fabulae*” и “*Poetica Astroomica*”), што во проценти исто така изнесува околу 12%.

По нив следува Хомер, чии дела сочинуваат околу 8% од целокупниот досега познат литературен опус на т.н. “грчка митологија” (секако доколку тој и навистина постоел како единствен автор).

Практично овие автори со своите дела учествуваат со околу над 50% од целокупниот досега познат литературен опус посветен на т.н. “грчка митологија”.

По нив следуваат: Овидие (Ovid) со вкупно 632 реда (околу 6%); Нонус (Nonnus) со вкупно 570 реда (околу 5%); Хесиод (Hesiod) со 493 реда (околу 4,6%); Диодор од

Сицилија (Diodorus of Sicily) со 484 реда (околу 4,4%) и Виргилиј (Virgil), кој учествува со 466 реда (околу 4%).

Останатите автори учествуваат со многу помал процент.

Откако ги наведовме овие бројки, да направиме преглед кон етничкото потекло на најзастапените автори, т.е. творци на најголемиот дел од досега познатиот литературен опус од т.н. “грчка митологија”.

Рековме дека најзастапен автор (со 19%) е Аполодор (Apolodorus). Тој живеел во вториот век во Александрија. Неговото етничко потекло не е познато. Но, постојат податоци за приближниот етнички состав на Александрија од крајот на првиот век по Христа (што значи само неколку децении пред појавата на Аполодор). Во тоа време во Александрија најдоминантни жители биле: Египјаните, Македонците (кои и го основале овој египетски град и кои биле негови први жители), Грците, Евреите и Римјаните.

За Македонците како жители на Александрија во тоа време пишува најпознатиот антички еврејски историчар Јосиф Флавиј (кој живеел во првиот век по Христа). Кога пишува за населувањето на Евреите во Александрија од страна на македонскиот владетел Птолемеј Први, Флавиј пишува дека овој владетел на Евреите (цитат): “...во Александрија им дал исти привилегии на граѓани, какви што имале и самите Македонци” (Josephus Flavius, “Jewish Antiquities, XI, 12,1).

Во својата книга “*Flavius Josephus Against Apion*” Флавиј исто така пишува за Македонците како жители на Александрија. Во вториот дел (6), тој пишува дека: “*Грците и Македонците го поседуваа градот*”, а во продолжение тој ги обвинува Египјаните дека поради расната омраза кон

Евреите ги придобиле Македонците и Грците да се свртат против Евреите кои живееле во Александрија.

Флавиј спомнува и еден говор на јудејскиот крал Агрипа (прв век по Христа) во кој исто така сосема јасно се спомнати Македонците како доминантни жители на Александрија, но и како жители на неколку останати области во Египет (Flavius Josephus, *Wars of the Jews*, II, 16.4). Во овој говор, зборувајќи за состојбите во градот Александрија во времето на римската окупација, Агрипа рекол:

“Во Александрија... се стационирани два легиона (римски, з.м.), кои ги надгледуваат подалечните делови на Египет, како и оние делови, кои повеќе се населени од угледните Македонци”.

Значи, речиси цели 400 години по основањето на Александрија, Македонците во значителна мера и натаму биле жители на овој град.

Што се однесува до Аполодор, тој можел да биде Македонец, можел да биде и Грк, но можел да биде и Евреин, па дури и Египјанин или Римјанин.

Тоа што Аполодор пишувал на јазикот коине (мешан јазик создаден од неколку грчки дијалекти, но и од елементи од други јазици), апсолутно не значи дека Аполодор бил Грк. На овој јазик тогаш пишувале најголемиот број од малубројните писмени луѓе од повеќе народи на светот, затоа што тогаш јазикот коине и латинскиот јазик биле единствените два познати писмени јазици во тој простор, кои биле во поширока употреба. На јазикот коине пишувал дури и еврејскиот историчар Јосиф Флавиј, па за него никој денес не тврди дека бил “Грк” (а да не одиме понатаму, дека и еден Никола Коперник пишувал на латински, па се знае дека не бил Латин; овде се и денешните Нигеријци кои пишуваат на англиски, а не се Англичани и безброј вакви примери). Значи,

останува констатацијата дека етничкото потекло на Аполодор не е познато, но факт е дека тој не потекнувал од територијата на денешна Грција.

Втор, според застапеноста во досега познатиот литературен опус на т.н. “грчка митологија” (кој учествува со 12%) е Павсанија (Pausanias). За него повеќе од сигурно може да се каже дека не бил Грк. Тој се родил во областа Лидија (која се наоѓала во денешна Турција). Во Лидија се знае дека живеел зесебен народ Лидијци, кои зборувале на сопствен лидиски јазик. Овој јазик, заедно со хетскиот, ликискиот, палајскиот и лувајскиот јазик припаѓал на групата “Анадолски јазици”. Откако Лидија била освоена од Александар Велики Македонски, т.е. во периодот што следел потоа, забележани се и елементи од балканската култура, но нема податоци за масовно иселување на Лидијците од Лидија, од чиј ген најверојатно потекнувал и Павсанија. Значи, и овој автор на т.н. “грчката митологија” не само што не потекнувал од територијата на денешна Грција, туку повеќе од сигурно не бил ни етнички Грк.

Трет автор според застапеноста во делата на т.н. “Грчка митологија” е Хигин (Huginus). Во светски познатата енциклопедија Британика, во врска со потеклото на овој автор читаме:

“Хигин дејствувал во првиот век по Христа. Тој бил латински автор и учен кој, според Светон (Suetonius, De Grammaticis, 20), од Август (Augustus) бил назначен како главен надзорник на Палатинската библиотека.

Значи ни третиот по застапеност автор во целокупниот досега познат литературен опус на делата од т.н. “грчка митологија” не бил Грк, ниту пак потекнувал од грчките територии, па дури и не пишувал на јазикот коине, туку на латински.

Со 8% застапеност во содржините на т.н. “грчка митологија” следува Хомер. За неговото етничко потекло исто така не се знае ништо и практично не постои никаков податок за неговиот живот (биографија, негово спомнување од современници, претстава на неговиот лик и сл.). Поради тоа, денес мислењата во светската наука се поделени и во однос на тоа дали тој воопшто постоел како личност или можеби неговите дела биле напишани од повеќе автори.

Во антиката и во средниот век главно се верувало дека Хомер бил единствена личност и дека тој бил автор на делата потпишани со неговото име. Но, во 1795 година авторот Ф.А. Волф објавил книга под наслов “*Хомеровиот проблем*” (Prolegomena at Homerum). Во оваа книга Волф го оспорил авторството на Хомер со што отворил дебата во научната јавност која трае до денес.

Во врска со овој проблем постојат главно две групи научници. Првата смета дека Хомер постоел како личност и дека тој бил автор на “*Илијадата*” и на “*Одисеја*”, а втората група смета дека зад неговите дела стојат повеќе автори.

Конечната форма на “*Илијадата*” и “*Одисеја*”, каква што денес ја знаеме, се смета дека била создадена во Александрија и во Атина, каде во времето помеѓу 300 и 100 година пред Христа биле одржани состаноци од тогашните учени на кој биле “обновени” (редактирани) оригиналните текстови на Хомер. Ова практично значи дека не се знае со сигурност каков бил оригиналниот јазик на кој биле напишани овие дела.

Сето ова значи дека ни за Хомер не може да се каже дека бил “Грк”. Не само што етнонимот “Грци” не постоел во негово време, туку и затоа што дури не се знае дали и тој воопшто постоел како личност. Оние кои веруваат во неговото постоење сметаат дека потекнувал од Мала Азија.

Следен автор според обемот со кој учествувал во опусот на т.н. “Грчка митологија” е Овидиј (Ovid). За него рековме дека учествувал со 6%. Во врска со неговото етничко потекло, во енциклопедијата Енкарта, читаме:

“Овидиј (43 пред Христа - околу 17 по Христа) бил римски поет.”

Значи ниту Овидиј не бил Грк, туку Римјанин, кој своите дела ги пишувал на латински.

Следуваат Нонус со 5% и Виргилиј со 4% учество во досега познатиот литературен опус на т.н. “Грчка митологија”.

Нонус бил Египјанец кој живеел во 5 век по Христа (Encyclopedia Britannica, наслов *Nonnus*), а за Виргилиј (Virgil) е добро познато дека бил римски поет, роден во едно село во денешна северна Италија, близу Мантова. Живеел од 70 до 19 година пред Христа.

Од авторите на т.н. “грчка митологија” кои не биле Грци и кои не потекнувале од етничките грчки територии ќе ги спомнеме и латинските автори Статиј, Антоние Либералис и Валериј Флак. Статиј со своите дела учествувал со околу 2,6% од севкупниот досега познат литературен опус на т.н. “Грчка митлогија”, а Антоние Либералис и Валериј Флак со по 2%. Сите тројца биле латински автори.

Да го спомнеме и Аполоние од Родос, кој учествувал со 1,8% во досега познатиот литературен опус на т.н. “Грчка митологија”. За него се знае дека живеел во 3 век пред Христа и дека бил роден во Александрија.

Автори кои учествувале во создавањето на т.н. “грчка митологија”, кои биле со негрчко или со непознато етничко потекло биле и: Апулеј Лукиј (Apuleus Lucus), римски писател и филозоф, кој живеел во 2 и 3 век по Христа и бил роден на територијата на денешен Алжир; Калимах (Calimachus), кој

живеел во 3 век пред Христа во Александрија, а потекнувал од Либија; Кикерон (Cicero), кој живеел во 2 и 1 век пред Христа и бил познат римски писател и говорник; Клавдиј Елијан (Claudius Aelian), кој живеел во 2 и 3 век и бил римски реторичар; Пропертиј Секстус (Propertus Sextus), кој живеел во првиот век пред Христа и бил римски поет, роден во Азиси; Атенај од Наукрат (Athenaeus of Naucrates), кој потекнувал од Египет и други. Овде се и подоцнежните византиски автори: Колут (Coluthus), Константин Порфирогенит (Constantinus Prophirogenitus), Стефан Визант, Јован Цецес (John Tzetzes) и други.

И што може да се заклучи од целиот овој преглед? Авторите кои создале над 80% од литературните дела, делумно или целосно посветени на ликовите и настаните од т.н. “грчка митологија”, или не биле Грци или биле луѓе со непознато етничко потекло. Ова е уште еден аргумент повеќе во прилог на неоправданоста на употребата на терминот “грчка митологија.” Барем, од аспект на етничкото потекло на нејзините создавачи, оваа митологија не може да биде “грчка”. Каква е таа “грчка митологија” кога се знае дека огромниот дел од нејзините креатори не биле Грци, а голем дел од нејзините ликови биле преземени од други народи.

7. ГРЧКАТА ИСТОРИОГРАФИЈА ТВРДИ: ДЕНЕШНИТЕ ЖИТЕЛИ ВО ЕГЕЈСКИОТ ДЕЛ НА МАКЕДОНИЈА СЕ СЛАВОФОНИ ИЛИ ЕВЕНТУАЛНО СЛОВЕНИ КОИ НЕМААТ НИКАКВА ВРСКА СО АНТИЧКИТЕ МАКЕДОНЦИ

За етничкото потекло на денешните Македонци денес на многу места ќе слушнете дека е „чисто словенско“, дека Македонците зборуваат „словенски“ и дека немаат никаква

врска со античките Македонци и слично. Наспроти ваквата теорија поновите истражувања укажуваат на тоа дека во етно-културниот профил на денешните Македонци најзначаен удел имаат токму античките Македонци.

За да го објасниме накратко сето ова, треба да потсетиме на неколку моменти. Како прво античките народи не исчезнувале од лицето на земјата и не испарувале во воздух (освен можеби неколку драстични случаи за нивно масовно иселување и сл.). Античките народи во најголем дел ја внесувале својата крв и култура во посовремените етникуми што се појавувале на нивната територија. Ова денес е прифатено од речиси сите историографии во светот и нема причина Македонија и Македонците да бидат исклучок. Според ваквата логика, токму античките Македонци се античките предци на денешната македонска нација.

Како второ, застапниците и приврзаниците на панславистичката теорија (според која, денешните Македонци се „чисти Словени“ со потекло од „зад Карпатите“) ќе треба да дадат убедлив одговор на едно едноставно прашање кое гласи: зошто денешните Македонци, според некои основни антрополошки карактеристики, изразено се разликуваат од мнозинството припадници на останатите *словенски* народи? Византискиот средновековен историчар Прокопиј (кој бил современик на старите Словени) сосема јасно ги опишал нив како народ чии припадници биле (цитат): *“високи и многу јаки”*. Тој тврдел и дека старите Словени сите до еден биле *“русокуси”*, при што потенцирал дека меѓу нив немало ниту еден кој имал поинаква боја на косата, освен русата! Јасно е дека мнозинството денешни Македонци речиси воопшто не се вклопуваат во ваквиот опис на основните антрополошки црти на старите Словени.

Поради тоа, се поставува прашањето: како е можно „*крвните предци*” на денешните Македонци сите до еден да биле русокоси луѓе и, во најголем дел, “*високи и јаки*”, а нивните денешни “*потомци*”, да имаат речиси изразено спротивни карактеристики од нив? Таков случај не постои во историјата. Да ги земеме, на пример, Швеѓаните. Се знае дека основните антрополошки црти на нивните крвни предци (Викинзите) се исти како антрополошките црти на денешните Швеѓани. Зарем може некој денешен шведски историчар да ги опише Викинзите како “*ниски црномурести луѓе со темна боја на косите*”? Освен тоа, потенцирањето дека денешните Македонци се „*чисти Словени*” помалку мириса и на расизам („*чисти народи*”, „*чисто потекло*” и сл.).

Во прилог на ова ќе спомнеме уште еден момент. Приврзаниците на пан-славистичката теорија за потеклото на македонската нација секаде посочуваат на средновековните документи во кои пишува за „*доселувањето на Словените во Македонија*” во VI век. Но, постојат исто такви сериозни средновековни документи и сведоштва во кои јасно е опишано иселувањето на значителен број Словени од Македонија и тоа уште во VII век! Вакво масовно иселување на Словените од Македонија презел византискиот император Јустинијан Втори (владеел: 685-695 и 705-711). Цариградскиот патријарх Никифор (806-815) во своите хронолошки забелешки (глава 34) сосема јасно го опишал ова. Овде читаме:

„...*Јустинијан Втори нападна на Склавините. Стигна до градот Тесалоника и многу од тамошните склавински племиња привлече, некои со сила, некои со мила, па ги пресели во земјата што се вика Опсикиј.*” (*Justinian II attacked the Sclauinians. He reached the city of Thessalonica and drew out many of the Sclauinian tribesmen there, some with*

force, some with appeal, and relocated them to the land called Opsicius.”) (Опсикиј е византиска тема во Мала Азија, з.м.).

Но, колкава отприлика била бројката на иселените Словени од Македонија во Мала Азија? Приближен одговор на ова прашање ни дава византискиот историчар Теофан (крај на VIII и почеток на IX век). Пишувајќи за арапско-византиската војна од 692 година, Теофан пишува дека од редовите на преселените Словени во Мала Азија, византискиот император Јустинијан Втори, за потребите на оваа војна, успеал да регрутира дури триесет илјади војници. Овде читаме:

„Таа година Јустинијан Втори помеѓу Склавите што ги беше преселил (во Мала Азија) одбра и регрутира 30.000 луѓе и вооружувајќи ги им даде многубројна војска.” (*“In that year, Justinian II chose 30,000 recruits from the Sclauinians that he had relocated (to Asia Minor), and by arming them he made them a substantial army”*). (Документот е преземен од: *„Одбрани четива за историјата на македонскиот народ”*, Скопје, 1951, стр. 25).

Ако се земе предвид фактот дека во Мала Азија немало населено компактно мнозинство Словени пред преселбата што ја извршил Јустинијан Втори, тогаш со сигурност може да се каже дека тие триесет илјади словенски војници биле регрутирани токму од редовите на оние Словени што Јустинијан Втори ги преселил од Македонија во Мала Азија.

Од овој податок се гледа дека бројката на преселни Словени од Македонија во Мала Азија изнесувала можеби и неколку стотици илјади луѓе, штом дури триесет илјади од нив биле способни да се борат со оружје в рака. Ова значи дека бројот на *„заткарпатските Словени”*, кои останале да живеат во Македонија бил прилично намален.

Оттаму, се чини со право францускиот академик Жорж Сербело Саланјак (Georges Cerbelaud Salagnac) во 1992 година во својата книга под наслов „*Етничките потекла на Европјаните*“ (“Les origins ethniques des Europeens” Editions Perrin, 1992, Paris, France) тврди дека денешните Македонци во најголема мера се потомци на античките Македонци. Тој пишува дека и навистина во VI век на Балканот се појавиле Словените, но дека тие, како неорганизирано племе, не можеле да станат доминантни жители на Македонија, поради што бргу се претопиле во античките Македонци, кои тогаш биле културен и цивилизиран народ.

Кога пишуваме за оваа тема треба да го имаме предвид и фолклорот. Во македонскиот фолклор, т.е. во историското паметење на македонскиот народ не постои **ниту една** творба во која се спомнува наводниот „заткарпатски живот“ на нашиот народ (некој заткарпатски топоним, хидроним или каков било друг сегмент). Овој податок исто така заслужува внимание затоа што фолклорот на еден народ ги влече своите корени од етничкото минато на тој народ.

Од друга страна постојат голем број културни елементи (обичаи, обреди, народни верувања, фолклорни мотиви и друго) кои останале уште од античките Македонци среде Македонците во XIX и XX век. Ќе спомнеме накратко некои од нив. Така, на пример, Херодот пишува дека на веселбите во античка Македонија мажите седеле одделно од жените. Овој обичај е евидентиран и од запишувачите на македонски народни умотворби од XIX век, конкретно од Верковиќ, Шапкарев и браќата Миладиновци, па дури е останат до денес во некои средини во Македонија. Од античките Македонци останал и обичајот на кршење леб за време на свадбените обичаи, што е спомнат од биографот на Александар Велики Македонски, Квинтиј Куртиј Руф. Истиот

овој обичај останал и среде Македоците во XIX век, па и денес. Од античките Македонци се задржало и третирањето на машкиот појас од народната носија како симбол за машкост. Ова верување среде античките Македонци го опишал Аристотел, а исто такво верување во XIX век регистрирал и фолклористот Верковиќ во својот опис на свадбените обичаи од југозападна Македонија. И подарувањето прстен на наследникот (пред умирачка) е обичај регистриран кај античките Македонци што останал до денес. Стрижењето на косата за време на голема жалост е исто така античко-македонски обичај кој останал до денес среде Македонците. Овој обичај прв го опишал античкиот филозоф Сократ во врска со македонскиот цар Архелај, а подоцна и Александар Велики Македонски во знак на жалост поради смртта на својот другар исекол една кадра од својата коса. И денес во Македонија поедини жени ги сечат своите долги коси во знак на жалост заради некоја голема трагедија во нивното семејство. Дури и античко-македонскиот обичај за избор на крал (што се одвивал преку масовен собир на војската и избор со акламација) останал среде Македонците од XIX век како обичај за избор на селски старешнина. Овој обичај детално го опишува босанскиот фолклорист Стефан Верковиќ во своите описи на обичаите во југозападна Македонија од XIX век. Верковиќ пишува дека на селскиот старешина дури му било давано и жезло во знак на почит (исто како што било и со кралевите во античка Македонија). Античко-македонски обичај е и одбележувањето на круг околу населбата поради заштита од зпа. И овој обичај е запишан како обичај кај Македонците од XIX век повторно од страна на Стефан Верковиќ. Античко-македонски елементи се забележани кај Македонците и за време на славењето на пролетните празници Лазара, Ѓурѓовден, Руса Среда и

Прочка. Украсувањето на младите девојки за време на овие празници е чист античко-македонски обичај. Античко-македонски елементи се регистрирани и во денешните македонски обичаи, кои се вршат за повикување на дожд. Од античките Македонци останало и верувањето во магиската моќ на змијата; потоа неколку погребни обичаи (како што е покривањето на лицето на покојникот пред да биде погребан) и други.

Значаен е и податокот дека во македонскиот фолклор постојат бројни македонски народни творби (песни, приказни, легенди, преданија и сл.) посветени на некои од античко--македонските владетели или јавни личности. Така, на пример, во 19 и 20 век се запишани стари песни и приказни посветени на Александар Велики Македонски, Филип Втори Македонски, Персеј и други. Постојат и одредени фолклорни елементи (посебно во приказните), кои несомнено влечат корени од времето на античка Македонија. Такви се: мотивот со лавот (кој и навистина живеел во времето на античка Македонија и токму затоа е најзастапен во македонските народни приказни, но и во хералдиката); мотивот за рисот во приказните; мотивот за филозофот во приказните; мотивот со тројцата браќа (преземен од Херодотовата приказна за настанокот на македонската држава); култот кон водата и многу други.

Во македонскиот фолклор се забележани и значаен број елементи од античката митологија, која исто така ја практикувале античките Македонци. Бројни мотиви од оваа митологија се застапени и во македонските народни приказни и друг вид фолклорни творби што секако дека е уште еден доказ за значителното античко потекло на денешните Македонци. Некои од овие мотиви се: мотивот за самовилите (волшебни жени со слични својства како

античките менади и античките еринии), мотивот за позлатување и посребрување со допир (кој се среќава во македонски приказни, а е преземен од античката приказна за царот Мида), мотивот за персонализација на сонцето, мотивот за сонцето кое изгрева и заоѓа на спротивната страна, мотивот за персонализација на небесните тела, мотивот за настанокот на човекот од кал, мотивот за ламјата (преземен од античкото суштество ламиа), мотивот за змејот, мотивот за верување во судбината, мотивот за персонализација на среќата, мотивот за бог престорен како старец, ликот на крилестиот коњ, мотивот за метаморфозите, мотивот за Херакле, мотивот за подземниот свет и многу други, кои овде само многу накратко ги спомнавме, а нивно детално елаборирање можете да најдете во книгата „Античко-македонското наследство во денешната македонска нација – прв дел фолклорни елементи“ од авторот на овој текст, како и на јутуб каналот Aleksandar Donski history chanel.

Античко-македонското етничко идентификување среде Македонците од поблиското минато

Кон сето досега изнесено да го додадеме и фактот дека наспроти сите антимакедонски пропаганди кои во минатото со сите средства ги убедувале Македонците дека се нешто друго, а не Македонци, античко-македонското етничко потекло масовно било артикулирано од страна на многу Македонци и тоа главно во XIX и XX век. Ова посебно детално го има обработено академик Блаже Ристовски (во своите дела: *Портрети и процеси I*, Скопје, 1989 год. и *Македонија и македонската нација*, Скопје, 1995 год.), па во продолжение ќе се послужиме со цитати од неговите

истражувања во врска со ваквите пројави, надополнети со моите дополнителни истражувања во оваа насока. Посебно е важен фактот дека за чувството за античко-македонската етничка припадност на Македонците од XIX и XX век сведочеле и странски дејци, кои во тоа време престојувале во Македонија. Овде само накратко ќе потсетиме на некои од овие сведоштва.

Сведоштво дека споменот за Александар Македонски останал меѓу Македонците во првата половина на XIX век дал германскиот патеписец Јохан Мајер. За време на својата посета на Македонија во 1814 година, тој запишал дека народот од тој крај се уште го чувал споменот за Александар Велики.

Да ја спомнеме и изјавата на еден засега непознат учител од Охрид од 1845. Кога го прашале да се декларира што е по националност, тој дословно рекол дека е „*чист Македонец, какви што биле Филип и Александар Македонски и Аристотел филозофот*“.

Свештеникот Димитрија од Крива Паланка во 1848 година исто така запишал дека се чувствува потомок на античките Македонци, додека весникот „Цариградски весник“ во бројот од 03. 03.1860, во една статија од непотпишан автор, запишал дека во Македонија сè уште живеат потомците на античките Македонци.

И познатиот босански фолклорист Стефан Верковиќ, кој во XIX век престојувал во Македонија (каде запишувал народни умотворби) запишал дека Македонците од југозападна Македонија (кои во најголем број му припаѓале на *колелото Пуливаковци*) сметале дека се потомци на античките Македонци. Пишувајќи за нивната народносна свест (некаде во шеесеттите години на XIX век) Верковиќ запишал:

„Кај родот Пуливаковци постои предание дека се чисти Македонци и потомци на Александар Велики. Луѓето што живеат во околината на Пазар се гордеат со старата столица, т.е. со градот Пела (поранешен главен град на античка Македонија, з.м.), од кој останале само една кула и една карпа, висока пет аршина.“

За директен потомок на античките Македонци себеси се сметал и познатиот македонски учител, писател и револуционер Иван Шумков од Крушево, а останало запишано и дека извесен Паунчев од Солун, во разговорот со некој бугарски учител, себеси се претставил како: *„чист Македонец, како што биле Филип и Александар Македонски“*.

Бугарскиот национален деец Петко Славејков во XIX век дошол во Македонија за да ги убедува Македонците дека се „Бугари“. Но, се изненадил кога мнозина од нив му одговориле дека себеси се чувствуваат како потомци на античките Македонци. Ова сознание Славејков го спомнал во својот текст *„Македонското прашање“*, објавен на 18.01.1871.

Античко-македонското етничко потекло, како свое етничко потекло, го прифаќале и водачите на македонското Кресненско востание кренато во 1878 година против Турската империја. Така на пример во Уставот на Македонскиот востанички комитет од 1878 година, кој го организирал и подигнал ова востание, востаниците се наречени како: *„Македонска војска на Александар Македонски“*.

И познатиот македонски писател и револуционер Ѓорѓија Пулевски сметал дека Македонците имаат и античко-македонско етничко потекло и тоа повеќепати го истакнувал.

Во Манифестот на илегалната Привремена влада на Македонија, објавен во април 1881 година пишувало дека Македонците од XIX век се потомци на античките Македонци. Во овој Манифест од владите на останатите земји била побарана *“реставрација на античка Македонија”*.

Во една статија објавена во весникот „Македонија“, кој тогаш излегувал во Русе (Бугарија) во 1888 година, од автор кој се потпишал само со иницијалите К.Г., пишува:

„Нашата татковина Македонија си има историја за своето минато, каде што се гледа нејзината моќ, величина, како и нејзиното политичко потчинување под власта на тогаш моќната Турска империја.... Денес, секој Македонец, кога го спомнува Александар Македонски, вели: Ние сме го имале цар Александар Велики. Со тие зборови тој си припомнува за блескавиот период и величието на Македонската држава. Александар Македонски стои пред лицето на секој Македонец како национална гордост!”

Чувството на етничка припадност на античките Македонци било присутно и среде Македонците од бурниот почеток на XX век. Така, на пример, водачот на Горноцумајското востание полковник Атанас Јанков (вработен како полковник во Бугарската војска, инаку Македонец од селото Загоричани), кое било подигнато против турската власт во 1902 година, непоколебливо се сметал себеси како потомок на античките Македонци. Пред самиот почеток на ова востание, тој до востаниците го упатил следниот проглас:

„Македонци! Сетете се за светскиот победител, за светската слава на Македонија – великиот Александар Велики Македонски! Сетете се за храбриот цар Самуил, македонскиот великан, за прекрасниот Крал Марко кој бил општсловенска слава - дека во сите нив течела

македонска крв. Тие сега од небесните височини бдеат над нас и го благословуваат нашето започнато дело. Да се покажеме како нивни достоини потомци!"

Малку е познато дека античко-македонската етничка свест кај Македонците дошла до израз дури и во периодот на големото Илинденско востание, наспроти силното влијание на бугарската пропаганда која во своите училишта, отворени во Македонија, ги убедувала Македонците дека се „Бугари“.

Така, на пример, претседателот на краткотрајната македонска Крушевска Република (која била основана на ослободената македонска територија од страна на востаниците) Никола Карев себеси се декларирал како Македонец и тоа како директен потомок на античките Македонци. Доказ за ова е интервјуто со Никола Карев, објавено во грчкиот весник “Акрополис” на 08.05.1903 година во кое тој потврдно одговара на прашањето дали се смета за директен наследник на Александар Македонски.

Во септември 1903 година во Њујорк и Филадельфија во САД во знак на поддршка на Илинденското востание бил формиран Македонски комитет, кој упатил Апел до американската јавност со барање помош за востанието. Во овој Апел илинденските востаници секаде се наречени како Македонци и тоа како потомци на оние Македонци на кои свети Павле им го проповедал христијанството. Овде читаме:

„Она што Павле го виде во духот, во човечката визија за Македонија што го повика да и помогне на оваа земја, сето тоа сега го имаме пред нас. Крајно време беше да биде кренато востание во Македонија како резултат на болката и сиромаштијата... За правата и за неправдите на Македонците ние засега не сме заинтересирани, но не смееме да бидеме незаинтересирани и да не им помогнеме

на тие човечки суштества, сродни христијани, на нивните сопруги и деца кои гинат со стотици, па и повеќе. Ќе загинат и илјадници доколку христијанска Европа и христијанска Америка не ги спасат.” (Т. Л. Поречки: “Истина о Македонији кроз документацију”, Белград, 1992, р. 68).

Авторот Петар Загоров, во екот на Илинденското востание во септември 1903 година, во весникот „Автономна Македонија“, ја објавил песната „Таму“, во која, помеѓу другото, илинденците ги нарекол „достојни потомци на Велики Александар.“ Песни во кои е опеана славата на античките Македонци биле објавувани и по Илинденското востание.

Како директен потомок на античките Македонци се сметал и македонскиот национален деец д-р Трифун Греков. Во текот на годините 1922 и 1924 тој објавил неколку статии посветени на античките Македонци и посебно за Александар Македонски и тоа во весникот „Македонија“ во Софија и во весникот „Македонско сознание“ во Виена.

Документ во кој е потенцирано античко-македонското потекло на современите Македонци е пронајден и во архивата на ВМРО на Ванчо Михајлов од 1932 година (иако оваа македонска организација била под влијание на бугарската пропаганда). Едно здружение од организацијата на МПО (еден вид наследници на ВМРО на Ванчо Михајлов) во градот Лорејн (САД), формирано во март 1924 година, го носело името „Alexander the Great“ и имало свое знаме на кое биле прикажани името и ликот на овој наш славен цар.

За фактот дека античките Македонци не биле никакви Грци, туку посебен етникум со своја култура и цивилизација, кои ја „надминувале елинската“, пишувале и македонските автори Васил Ивановски Бистришки (во 1934) и Ангел Динев (во 1938).

Меѓу двете светски војни во Прилеп прилично бил развиен култот за Александар Велики Македонски за што сведочи македонскиот национален деец од тие времиња Димче Ацимитрески.

Во овој период и младината од Охрид била опфатена со култот за Александар. Поетот Гоце Митески сведочел дека интелектуалната младина од овој регион за време на Втората светска војна била воодушевена од својот предок Александар Велики. Во 1942 година и самиот Митески напишал песна за Александар.

По Втората светска војна култот на Александар Велики Македонски и славата на античка Македонија станаа уште позасилени во редовите на илегалните анти-југословенски македонски организации во Македонија и во странство, како и меѓу пошироките слоеви на македонската дијаспора. Полека, но сигурно, врз основа на цврсти докази, овој процес конечно незапирливо напредува и помеѓу денешниве генерации Македонци во Македонија не само среде обичниот народ, туку и среде институциите.

*

На крајот да кажеме дека е факт оти во минатото поедини Македонци се декларирале себеси и како: *Бугари*, *Срби* или *Грци* (во склад со тоа кон која пропаганда биле изложени). Меѓутоа, декларирањето на Македонците од XIX век како потомци на античките Македонци има неспоредливо поголема тежина од декларирањето на Македонците како: *Грци*, *Срби* или како *Бугари*. Ќе одговорам и зошто го тврдам ова.

За да се декларираат Македонците како *Грци*, *Бугари* или како *Срби* (посебно во XIX век) најголема причина биле големите парични средства што Грција, Србија и Бугарија ги трошеле за дејствување на своите пропаганди во

Македонија (отворање училишта крај црквите во кои ја користеле религијата за да ги денационализираат македонските деца, печатење весници и книги и сл.). Но кој ги убедувал тогашните Македонци да се декларираат како потомци на античките Македонци? Се разбира, никој! И не само што никој отстрана не ги убедувал да се декларираат како потомци на античките Македонци, туку странските пропаганди со сите сили се обидувале да го задушат ваквото декларирање, истовремено убедувајќи ги дека Македонците им припаѓаат на *нивните* народи. Притоа, многубројните историски докази за вековната национална посебност на Македонците биле криени во бугарските, грчките и српските цркви и училишта. Затоа ваквото декларирање, кое не само што не било поттикнувано, туку дури било и попречувано од странските шовинисти, има далеку поголема тежина. Ваквото декларирање не е настанато како резултат на ниедна странска пропаганда, туку Македонците го наследиле од своите предци антички Македонци и во тоа се состои неговата исконска сила.

Антрополошко-генетски докази за сродноста помеѓу античките и денешните Македонци

Најсилните и најубедливи докази за врските помеѓу денешната македонска нација и античките Македонци ги нудат антропологијата и генетиката. Овде ќе спомнеме еден податок даден од страна на грчки научник! Имено, грчкиот научник Пуљанос (инаку член на ДАГ) по т.н. Граѓанска војна во Грција, заедно со мнозина Македонци и Грци заминал во тогашниот СССР. Во педесеттите години во Ташкент и Чирчик овој научник вршел компаративни антрополошки истра-

жувања помеѓу тамошните Македонци (бивши борци на ДАГ) и античките Македонци (до чии податоци доаѓал преку архивите во СССР). Резултатите од тие истражувања биле сензационални. Пуљанос докажал дека антропологијата на античките Македонци била фрапантно идентична со антропологијата на Македонците кои привремено престојувале во СССР. Можеби денес изгледа парадоксално, но тогашната грчка влада со радост ги прифатила овие наоди. Кај нив тогаш превладувала логиката дека, ако денешните Македонци имаат идентични антрополошки црти со античките Македонци (кои според нив биле „Грци“), тогаш и денешните Македонци се „потомци на Грците“. (подетално за ова кај: Христо Андоновски: *“Јужна Македонија од античките до денешните Македонци”*, Скопје, 1995).

Што се однесува до генетските истражувања, во 2000 година група шпански генетичари (во соработка со свои македонски колеги) спроведоа генетски истражувања над современите Македонци, при што докажаа дека Македонците се еден од најстарите народи во Европа.

Имено, група истражувачи од Одделот за имунологија и молекуларна биологија, Х. 12 де Октомври, на Универзитетот Комплутенс, од Мадрид (Шпанија) и Установата за лабораториско испитување на ткивата и крвна трансфузија од Скопје (Република Македонија) спроведоа генетско истражување врз Македонци чии резултати ги споредија со истражувањата спроведени врз други медитерански народи. Групата од десет истражувачи (Арнеиз-Вилена А, Димитровски К, Пачо А, Москосо Ј, Гомез-Касадо Е, Силвера-Редондо Ц, Варела П, Благоевска М, Здравковска В, и Мартинез Ласо Ј.) беа вклучени во истражувањето со цел да се открие придонесот на Македонците и Грците во денешниот генетски влог меѓу медитеранските народи. За

таа цел за прв пат меѓу Македонците беа проучени ХЛА (Антигени од човечки бели крвни клетки) класа 1 и класа 2 ДНК (Дезоксинуклеинска киселина).

Студијата *“ХЛА гени кај Македонците и под-сахарското потекло на Грците”* е објавена во угледното данско медицинско списание *“Тишју Антиценс”* во февруари 2001 година (книга 57, издание 2, страници 118-127). Резултатите од овие истражувања ги пренесоа и неколку македонски печатени медиуми (*„Утрински весник“* од 08. 03. 2002, *„Македонско сонце“* и други, а за потребите на оваа книга се користиме од написот во *„Македонски гласник“* на организацијата *„Обединети Македонци“* (Торонто, Канада, ноември-декември 2001). Како резултат на сите овие истражувања, добиени се следниве заклучоци:

1) Македонците припаѓаат на постарата медитеранска основа, како Иберијанците (вклучувајќи ги и Баските), северно Африканците, Италијанците, Французите, Критјаните, Евреите, Либанците, Турците (Анатолијанци), Арменците и Иранците;

2) Македонците не се сродни со географски блиските Грци, кои не припаѓаат на постарата медитеранска основа;

3) Грците имаат значителна сродност со под-сахарскиот (етиопски) народ, кој ги разделува од другите медитерански групи.

За време на истражувањето биле испитувани гените од 172 етнички Македонци (кои не биле роднински поврзани); 98 Мароканци; 98 Бербери; 94 марокански Евреи; 176 Шпанци; 80 Баски; 228 Португалци; 179 Французи; 102 Алжирци; 91 Сардинци; 284 Италијанци; 80 ашкеназиски Евреи; 80 не-ашкеназиски Евреи; 135 Критјани; 85 Грци од Егејот; 95 Грци од Атика; 101 Грк од Кипар; 59 Либанци од Ниха ел Шуф; 93 Либанци од Кафар Зубиан; 100 Иранци; 228 Турци; 105

Арменци; 101 Египјанец од Сива; 83 Оромонци; 98 Амхаранци; 38 Фуланци; 39 Римеибанци; 42 Мосијанци; 77 Сани (Бушмени); 192 Сенегалци и 86 црнци од Јужна Африка.

Во Студијата, врз основа на резултатите, истражувачите констатираат дека:

“Ова ја поткрепува теоријата дека Македонците се еден од најдревните народи кој постои на Балканот, изгледа долго пред доаѓањето на микенските Грци околу 2.000 години пред Христа”.

Според резултатите на овие истражувања Грците имаат генетска сродност со под-сахарските етнички групи кои сега живеат во Етиопија, Судан и Западна Африка (Буркина-Фасо), а Македонците се блиски со Критјаните.

Навистина, пред аргументите и боговите молчат. Факт е дека постојат историчари кои сметаат дека творците на Микенската култура се Пелазгите (древен народ кој живеел и во Македонија). Ваквата можност е спомната и во светски познатата американска енциклопедија “Microsoft Encarta” (наслов: *Crete* и *Pelasgians*). Но, за ова поопширно во некоја следна прилика.

На крајот ќе ги спомнеме и резултатите од DNA анализата во врска со етничкото потекло на денешните Македонци, која е спроведена на швајцарскиот институт за генетика „Igenea“. Според овие податоци во просек секој денешен етнички Македонец во најголем дел ги носи крвта и гените од античките Македонци, што претставува ште еден несоборлив доказ дека денешните Македонци во најголем дел се потомци на античките Македонци. Резултатите од ова истражување долго време беа објавени на официјалната веб-страница на овој институт, но подоцна под притисок на грчките шовинисти кои се уплашија од овие податоци, истите

беа отстранети (иако македонските активисти зачуваа копии од веб-страната на „Igepea“ од времето кога овие податоци беа објавени).

Кратка биографија на авторот Александар Донски

Александар ДОНСКИ е роден во Штип. Потекнува од уметничко семејство. Автор е на триесетина книги, десетици радио и ТВ документарни емисии и стотици написи од областа на македонската историја, фолклор, религија, патепис и литература за кои има добиено извесен број награди и признанија. Мал дел од неговите дела поврзани со историјата можете да видите на You Tube на неговиот Aleksandar Donski history channel.

<https://www.youtube.com/@aleksandardonskihistrycha314>

За објавувањето на оваа книга авторот упатува благодарност до: ТРАЈЧЕ Т. ТРАЈКОСКИ од Перт, ГОРДАНА ДИМОВСКА од Мелбурн и до MACEDON PUBLISHERS AND TRANSLATORS – SYDNEY.